# JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
# PHILIPPE LÉGER
## 19 päivänä marraskuuta 1998 *

Sisällys


I — Yhteisön lainsäädäntö ..... I - 2062

Hankintakeskuksen yksinoikeus tehdä hankintasopimuksia ..... I - 2063

Hankintojen kysynnän ja tarjonnan kohtaamismenettely ..... I - 2064

Hinta ..... I - 2067

II — Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet ..... I - 2068

III — Valituksen kohteena oleva tuomio ..... I - 2071

Asiassa T-149/94 nostettu kanne ..... I - 2071

Asiassa T-181/94 nostettu kanne ..... I - 2072

Kumoamista koskeva vaatimus ..... I - 2072

Vahingonkorvausvaatimus ..... I - 2078

IV — Muutoksenhaku ..... I - 2078

V — Muutoksenhaun tueksi esitettyjen perusteiden tarkastelu ..... I - 2079

Alustavat toteamukset ..... I - 2080

A Asiassa T-149/94 nostettua kannetta koskevat tuomion toteamukset ..... I - 2081

1. Peruste, joka koskee sääntöjen 5 a artiklan f kohdassa hankintakeskukselle annetun toimivallan rikkomista ..... I - 2081

2. Peruste, joka koskee sääntöjen 5 a artiklan f kohdan mukaisen määräajan noudattamatta jättämistä ..... I - 2088

3. Peruste, joka koskee toimivallanjakoa koskevien sääntöjen rikkomista .. I - 2089

4. Peruste, joka koskee perusteluvelvollisuuden rikkomista ..... I - 2091

5. Peruste, joka koskee hankintakeskuksen harkintavallan väärinkäyttöä ... I - 2094

B Asiassa T-181/94 nostettua kannetta koskevat tuomion toteamukset ..... I - 2096

Kumoamista koskeva vaatimus ..... I - 2096

1. Peruste, joka koskee sääntöjen 5 a artiklan ja perustamissopimuksen hankintaa koskevan VI luvun määräysten rikkomista ..... I - 2096

a) Ensimmäinen osa, joka koskee sitä, että asiassa ei ole otettu huomioon hankintakeskuksen toimivallan laajuutta ..... I - 2096

b) Toinen osa, joka koskee perustamissopimuksen 1 ja 2 artiklan tavoitteiden rikkomista ..... I - 2105


* Alkuperäinen kieli: ranska.

2. Peruste, joka koskee oikeusvarmuuden periaatteen ja yhdenvertaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden loukkaamista ..... I - 2106

a) Oikeusvarmuuden periaatteen loukkaaminen ..... I - 2106

b) Yhdenvertaista kohtelua koskevan velvoitteen rikkominen ..... I - 2107

c) Suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen ..... I - 2108

3. Peruste, joka koskee toimivallan jakoa koskevien sääntöjen rikkomista ..... I - 2109

4. Peruste, joka koskee perusteluvelvollisuuden rikkomista ..... I - 2110

5. Peruste, joka koskee harkintavallan väärinkäyttöä ..... I - 2112

Vahingonkorvausvaatimus ..... I - 2114

VI — Oikeudenkäyntikulut ..... I - 2114

Ratkaisuehdotus ..... I - 2115

1. Nyt käsiteltävänä olevassa valituksessa, jolla Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH (jäljempänä KLE tai valittaja) on hakenut muutosta Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-149/94 ja T-181/94, Kernkraftwerke Lippe-Ems vastaan komissio, [1] 25.2.1997 antamaan tuomioon (jäljempänä valituksen kohteena oleva tuomio tai tuomio), tuodaan esiin useita kysymyksiä malmien ja ydinpolttoaineen käyttäjiä yhteisössä koskevasta hankintajärjestelmästä, sellaisena kuin siitä määrätään Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksessa (jäljempänä perustamissopimus).

2. Yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään ratkaisemaan Euratomin hankintakeskuksen (jäljempänä hankintakeskus) toimivallan laajuus, kun sen hyväksyttäviksi kuuluvat hankintasopimukset koskevat yhteisön ulkopuolelta peräisin olevia raaka-aineita.

## I Yhteisön lainsäädäntö

3. Perustamissopimuksen 1 artiklan toisessa kohdassa määrätään seuraavaa: "Yhteisön päämääränä on toteuttamalla ydinteollisuuden nopeaa rakentamista ja kasvua varten tarvittavat edellytykset myötävaikuttaa elintason nousuun jäsenvaltioissa ja yhteyksien kehittämiseen muiden maiden kanssa."

4. Perustamissopimuksen 2 artiklan d kohdan mukaan yhteisö "huolehtii malmien ja ydinpolttoaineen säännöllisestä ja tasapuolisesta toimituksesta kaikille käyttäjille yhteisössä".

1 — Kok. 1997, s. II-161.

Tämän velvoitteen toteuttamisesta määrätään toisen osaston VI luvussa (52—76 artikla), jossa otetaan käyttöön malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden hankintaa koskeva yhteinen järjestelmä.

5. Perustamissopimuksen 52 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa: "Malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden hankinnasta huolehditaan — — noudattaen periaatetta, jonka mukaan hankintalähteille on yhtäläinen pääsy, ja yhteistä hankintapolitiikkaa harjoittamalla." Lisäksi 52 artiklan 2 kohdan a alakohdassa "kielletään kaikki sellaiset menettelyt, joiden tavoitteena on varmistaa tietyille käyttäjille etuoikeutettu asema".

6. Tämän politiikan toteuttamiseksi perustamissopimuksen 52 artiklan 2 kohdan b alakohdassa määrätään hankintakeskuksen perustamisesta; hankintakeskus on oikeushenkilö ja sillä on taloudellinen itsemääräämisoikeus. [2]

7. Perustamissopimuksen 53 artiklassa määrätään seuraavaa: "Hankintakeskus toimii komission valvonnassa ja komissio vahvistaa hankintakeskuksen toiminnan suuntaviivat, komissiolla on veto-oikeus hankintakeskuksen päätöksiin ja komissio nimittää sen pääjohtajan ja varapääjohtajan.

Osapuolet, joita asia koskee, voivat saattaa minkä tahansa suoran tai epäsuoran toimen, jonka hankintakeskus on tehnyt käyttäessään optio-oikeuttaan tai yksinoikeuttaan tehdä hankintasopimuksia, komission käsiteltäväksi, joka tekee asiasta päätöksen yhden kuukauden määräajassa."

*Hankintakeskuksen yksinoikeus tehdä hankintasopimuksia*

8. Hankintakeskuksella on hankintojen tekemistä koskevan velvoitteensa hoitamista varten "yksinoikeus yhteisön alueelta tai ulkopuolelta tulevia malmeja, lähtöaineita ja erityisiä halkeamiskelpoisia aineita koskevien hankintasopimusten tekemiseen". [3]

9. Perustamissopimuksen 55 artiklan mukaan jäsenvaltiot antavat tai huolehtivat siitä, että hankintakeskukselle annetaan kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen sen harjoittaessa yksinoikeuttaan tehdä hankintasopimuksia.

2 — Perustamissopimuksen 54 artikla.

3 — Perustamissopimuksen 52 artiklan 2 kohdan b alakohta.

10. *Yhteisön ulkopuolelta tulevien* malmien ja lähtöaineiden hankinnasta määrätään pääasiallisesti perustamissopimuksen 64 artiklassa, jossa myönnetään hankintakeskukselle, sen toimiessa yhteisön ja kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön välillä tehdyn sopimuksen puitteissa, "tässä sopimuksessa määrättyjä poikkeuksia lukuun ottamatta —— yksinoikeus tehdä sopimuksia".

tehdä ja joista käy ilmi kaikki yksityiskohtaiset tiedot ja erityisesti sopimuksen voimassaolo, jotka ovat tarpeen niiden tuotantoohjelmien laatimista varten. Näiden sopimusten voimassaoloaika saa ainoastaan komission luvalla olla pidempi kuin kymmenen vuotta.

*Hankintojen kysynnän ja tarjonnan kohtaamismenettely*

Hankintakeskus ilmoittaa tarjoukset ja saamiensa kyselyjen määrät kaikille mahdollisille käyttäjille ja pyytää niitä tekemään tilauksensa määräajassa.

11. Perustamissopimuksen 65 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla 60 artiklassa yhteisöstä tulevien aineiden osalta määrättyä kysynnän ja tarjonnan kohtaamismenettelyä sovelletaan yhteisön ulkopuolelta tulevia aineita koskeviin hankintasopimuksiin.

Saatuaan kaikki tilaukset hankintakeskus ilmoittaa ehdot, joilla se voi ne täyttää.

12. Perustamissopimuksen 60 artiklassa määrätään seuraavaa: "Mahdollisten käyttäjien on määräajoin ilmoitettava hankintakeskukselle hankintatarpeensa eritellen tuotteiden määrät, fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet, alkuperäpaikka, käyttötarkoitus, toimitusajat ja hintaehdot, joita ne toivovat hankintasopimuksen ehdoiksi ja lausekkeiksi.

Jos hankintakeskus ei pysty täysin täyttämään kaikkia tilauksia, se jakaa hankinnat suhteessa kuhunkin tarjoukseen liittyvien tilausten kesken, jollei 68 ja 69 artiklasta muuta johdu.

Tuottajien on samalla tavoin ilmoitettava hankintakeskukselle tarjoukset, joita ne voivat

Hankintakeskuksen säännöissä, jotka komissio hyväksyy, vahvistetaan yksityiskohtaiset säännöt kysynnän ja tarjonnan kohtaamisesta."

13. Perustamissopimuksen 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa, joka kuuluu *yhteisön alueelta tulevia* aineita koskevaan II jaksoon, määrätään seuraavaa: "Hankintakeskuksen velvollisuutena on täyttää kaikki tilaukset, jollei niiden toteuttamiselle ole oikeudellisia tai asiallisia esteitä."

14. Perustamissopimuksen 65 artiklan toisessa kohdassa määrätään seuraavaa: "Hankintakeskus voi kuitenkin päättää hankintojen maantieteellisestä alkuperästä, edellyttäen että se varmistaa käyttäjälle vähintään yhtä edulliset ehdot kuin tilauksessa mainitut."

15. Hankintakeskus hyväksyi 5.5.1960 perustamissopimuksen 60 artiklan kuudennen kohdan mukaisesti malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden kysynnän ja tarjonnan kohtaamista koskevat säännöt. [4]

4 — EYVL 1960, 32, s. 777; jäljempänä säännöt.

16. Säännöissä vahvistetaan malmien kysynnän ja tarjonnan kohtaamista koskevat yksinkertaistetut menettelytavat.

17. Sääntöjen 5 artiklan ensimmäinen kohta kuuluu seuraavasti:

"Jos komissio erityisesti hankintakeskuksen aloitteesta ja neuvoa-antavaa komiteaa kuultuaan toteaa, että tietyn tuotteen markkinatilanteelle on ominaista se, että tarjonta selvästi ylittää kysynnän, komissio voi kehottaa asian mukaisilla suuntaviivoilla hankintakeskusta soveltamaan yksinkertaistettua menettelytapaa — — ."

18. Tämän yksinkertaistetun menettelytavan mukaan käyttäjillä ja tuottajilla on oikeus neuvotella suoraan ja allekirjoittaa hankintasopimukset, kun hankintakeskus on määritellyt yleiset edellytykset, jotka näiden sopimusten on täytettävä. Sopimukset on sitten annettava tiedoksi hankintakeskukselle, ja niitä pidetään sen tekeminä, mikäli hankintakeskus ei kahdeksan päivän määräajassa sopimusten vastaanottamisesta lukien ilmoita asianosaisille vastustavansa niitä.

19. Tätä menettelyä ei voida soveltaa erityisiä halkeamiskelpoisia aineita koskeviin hankintasopimuksiin. [5]

20. Sääntöjen 5 a artiklassa, joka on otettu käyttöön 15.7.1975 annetuissa hankintakeskuksen säännöissä, [6] määrätään malmeja ja lähtöaineita koskevasta uudesta yksinkertaistetusta menettelytavasta, jolla taataan hankintakeskukselle täydellinen tieto markkinoista [7] ja annetaan käyttäjille oikeus "kääntyä suoraan tuottajien puoleen ja neuvotella vapaasti valitsemansa hankintasopimuskumppanin kanssa". [8]

21. Muutettujen sääntöjen 5 a artiklassa todetaan kuitenkin seuraavaa:

"c) hankintasopimuksessa on ilmoitettava ainakin seuraavat tiedot:

1. sopimuspuolten nimet,

2. toimitettavien raaka-aineiden määrä,

3. vuosittaiset toimitusajat,

4. toimitettavien raaka-aineiden ominaisuudet,

5. toimitettavien raaka-aineiden alkuperämaa. Jos toimittaja ei pysty ilmoittamaan tätä tietoa sopimuksen tekohetkellä, tämän on sitouduttava ilmoittamaan alkuperämaa kirjallisesti käyttäjälle ja hankintakeskukselle kunkin osatoimituksen yhteydessä,

6. hintaehdot ja maksutapa,

7. sopimusten kesto;

d) sopimus on saatettava sen tekemistä varten hankintakeskuksen allekirjoitettavaksi kymmenen arkipäivän määräajassa;

— —

5 — Perustamissopimuksen 5 artiklan viimeinen kohta.
6 — EYVL L 193, s. 37.
7 — Perustamissopimuksen 5 a artiklan b kohta.
8 — Perustamissopimuksen 5 a artiklan a kohta.

f) hankintakeskuksen on päätettävä joko sopimuksen tekemisestä taikka sen tekemisestä kieltäytymisestä kymmenen arkipäivän määräajassa sopimuksen vastaanottamisesta lukien;

g) kieltäytymisestä sopimuksen tekemisestä on ilmoitettava niille, joita asia koskee, perustellulla päätöksellä. Tämä päätös on tehtävä komissiossa hankintakeskuksen perussäännön VIII artiklan 3 kohdan määräysten mukaisesti".

*Hinta*

22. Perustamissopimuksen 67 artiklassa määrätään sekä yhteisöstä että yhteisön ulkopuolelta peräisin olevien toimitusten osalta seuraavaa: "Tässä sopimuksessa määrättyjä poikkeuksia lukuun ottamatta hinnat määräytyvät 60 artiklan määräysten mukaisen kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen perusteella; jäsenvaltiot eivät saa antaa tämän kanssa ristiriidassa olevia kansallisia määräyksiä."

23. Perustamissopimuksen 68 artiklan ensimmäisessä kohdassa kielletään "sellainen hinnoittelumenettely — — jonka tarkoituksena on varmistaa tietyille käyttäjille etuoikeutettu asema vastoin yhtäläisen hankintalähteille pääsyn periaatetta — — ".

24. Perustamissopimuksen 69 artiklassa määrätään, että "[n]euvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta vahvistaa hinnat" ja että "hankintakeskus — — voi ehdottaa tilauksen tehneille käyttäjille hintojen tasaamista".

25. Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen liiton välisen kauppaa sekä kaupallista ja taloudellista yhteistyötä koskevan sopimuksen tekemisestä Euroopan atomienergiayhteisön puolesta 27 päivänä helmikuuta 1990 tehdyn komission päätöksen 90/117/Euratom nojalla 18.12.1989 allekirjoitettua sopimusta [9] sovelletaan sen 2 artiklan 1 kohdan mukaan ydinaineisiin. Sen 14 artiklassa todetaan, että "sopimuspuolten välinen kauppa tapahtuu markkinahintaan sidottuihin hintoihin".

26. On myös mainittava yhteisön uusista energiapoliittisista tavoitteista vuodelle 1995 ja jäsenvaltioiden politiikkojen lähenemisestä 16 päivänä syyskuuta 1986 annettu neuvoston päätöslauselma, [10] jonka 5 kohdassa todetaan, että "yhteisön ja jäsenvaltioiden energiapolitiikassa on pyrittävä varmistamaan

9 — EYVL L 68, s. 2; jäljempänä kaupallisia suhteita koskeva sopimus.

10 — EYVL C 241, s. 1.

a) varmemmat hankintaolosuhteet ja äkillisistä energianhinnan vaihteluista aiheutuvien riskien pieneneminen, jotka saadaan aikaan

— — —

— yhteisön ulkopuolisten hankintalähteiden maantieteellisellä hajauttamisella".

## II Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

27. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksen kohteena olevassa tuomiossa seuraavaa:

"1 Kantajana oleva [KLE] käyttää omistamaansa ydinvoimalaa Ala-Saksissa (Saksa). Kantaja toteaa tosiseikkoja koskevassa selvityksessään, että se harjoittaa polttoaineiden osalta keskipitkän aikavälin hankintapolitiikkaa ja tekee säännöllisin väliajoin hankin tasopimuksia polttoainetarpeidensa kattamiseksi enintään viiden vuoden ajaksi.

2 Kantaja esitti kesäkuussa 1993 tarjouspyynnön luonnonuraanin toimittamiseksi uraaniheksafluoridina (jäljempänä $UF_6$). Kantaja teki 10.11. ja 22.11.1993 hankintasopimuksen Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimivan British Nuclear Fuels plc:n (jäljempänä BNFL) kanssa, joka oli tehnyt parhaan tarjouksen. Tämän sopimuksen mukaan tarkoituksena oli toimittaa 400 tonnia luonnonuraania uraaniheksafluoridina yhteisön alueella toimivalle rikastamolle 31.3.1995 mennessä. Ostohinnaksi sovittiin 22 Yhdysvaltain dollaria (jäljempänä USD) kilolta (ilman arvonlisäveroa). Sopimukseen ei sisältynyt mitään määräystä toimitettavan uraanin alkuperästä, mutta BNFL sitoutui ilmoittamaan kantajalle samoin kuin Euratomin hankintakeskukselle — — alkuperämaan nimen viimeistään kunkin osatoimituksen yhteydessä. Sopimuksessa määrättiin, että se tulisi voimaan vasta hankintakeskuksen hyväksyttyä sen.

3 — — 5 päivänä toukokuuta 1960 annettujen hankintakeskuksen sääntöjen — — 5 a artiklan d kohdassa säädetään yksinkertaistetusta menettelystä, että hankintasopimus on esitettävä hankintakeskukselle allekirjoitettavaksi sopimuksen hyväksymistä varten. Sääntöjen 5 a artiklan f kohdan mukaan hankintakeskuksen on ratkaistava asia kymmenen arkipäivän kuluessa joko hyväksymällä sopimus tai päättämällä, ettei se hyväksy sopimusta.

4 Hankintakeskus vastaanotti KLE:n ja BNFL:n sille esittämän sopimuksen 29.11.1993 allekirjoittamista varten.

5 Hankintakeskus tiedusteli 10.12.1993 päivätyllä kirjeellä, joka vastaanotettiin 13.12.1993 eli allekirjoittamista varten varattujen kymmenen arkipäivän viimeisenä päivänä, kantajalta ja BNFL:ltä sopimuksen kohteena olevan uraanin alkuperää. BNFL ilmoitti hankintakeskukselle 14.12.1993, että toimitettavaksi aiottu uraani olisi peräisin Itsenäisten valtioiden yhteisöstä (jäljempänä IVY), todennäköisesti Venäjältä.

6 Hankintakeskus ilmoitti sopimuspuolille 20.12.1993, että sen politiikan tavoitteena on, etteivät '[Euroopan atomienergiayhteisön (jäljempänä yhteisö tai Euratom)] käyttäjät tule mistään erityisestä hankintalähteestä riippuvaisemmiksi kuin on kohtuullista ja että IVYstä peräisin olevien ydinaineiden hankinnan on tapahduttava markkinahintaan sidottuihin hintoihin (eli hintoihin, jotka vastaavat tuotantokuluja ja ovat verrattavissa markkinatalousmaissa perittyihin hintoihin)'. Hankintakeskus totesi, että sen hajauttamispolitiikan tavoitteena on rajoittaa IVYstä peräisin olevien hankintojen osuus yhteisössä toimivien yksittäisten käyttäjien hankinnoista enintään 20—25 prosenttiin. Se totesi, että kantajan esittämä sopimus voisi aiheuttaa liian suurta riippuvuutta IVYstä peräisin olevasta uraanista. Hankintakeskuksen laskelmien mukaan KLE:llä on oikeus hankkia IVYstä peräisin olevaa luonnonuraania noin 45 tonnia vuodessa, kun otetaan huomioon kaikki viimeisten kolmen vuoden aikana KLE:n hyväksi tapahtuneet hankinnat. Hankintakeskus totesi, että KLE oli kuitenkin jo hankkinut määriä, jotka ylittivät kohtuullisen riippuvuusasteen tuntuvasti useiden vuosien ajaksi. Ehdotetut hinnat eivät myöskään vastanneet normaaleja tuotantokuluja, eivätkä ne olleet verrattavissa markkinatalousmaissa perittyihin hintoihin. Hankintakeskus katsoi siis, ettei ollut aiheellista tehdä sopimusta, mutta se pyysi kuitenkin asianosaisia esittämään huomautuksensa asiasta ennen lopullisen päätöksen tekemistä.

7 Kantaja saattoi asian 29.12.1993 komission käsiteltäväksi perustamissopimuksen 53 artik lan toisen kohdan nojalla ja vetosi siihen, että hankintakeskus oli laiminlyönyt velvollisuutensa.

8 Kantajalle annettiin 6.1.1994 tiedoksi hankintakeskuksen päätös N:o 1/94, joka koski 29.11.1993 esitettyä hankintasopimusta. Tämän päätöksen mukaan hankintakeskus hyväksyi KLE:n ja BNFL:n välillä 10.11. ja 22.11.1993 laaditun sopimuksen, mutta se lisäsi sopimukseen ehdon, jonka mukaan toimitettava luonnonuraani ei saanut olla välittömästi eikä välillisesti peräisin IVYstä.

9 Komissio ilmoitti 10.1.1994 kantajan asiamiehille katsovansa, että kantajalle 6.1.1994 tiedoksi annettu hankintakeskuksen päätös oli tehty säädetyssä määräajassa ja että tämän vuoksi sen käsiteltäväksi saatettu menettely oli tullut tarkoituksettomaksi.

10 Kantaja täydensi 20.1.1994 päivätyllä kirjeellä 29.12.1993 aloittamaansa menettelyä edellä mainitun päätöksen N:o 1/94 huomioon ottamiseksi.

11 Kantaja saattoi sitä paitsi tämän päätöksen perustamissopimuksen 53 artiklan toisen kohdan nojalla komission käsiteltäväksi toisella 20.1.1994 päivätyllä kirjeellä.

12 Ensimmäisen menettelyn osalta, joka koskee hankintakeskuksen väitettyä laiminlyöntiä, komissio teki 4.2.1994 Euratomin perustamissopimuksen 53 artiklan toisen kohdan soveltamismenettelystä tehdyn päätöksen 94/95/Euratom (EYVL L 48, s. 45; jäljempänä päätös 94/95/Euratom). Komissio hylkäsi kantajan esittämät vaatimukset, jotka koskivat sitä, ettei hankintakeskus ollut antanut vastaustaan säädetyssä määräajassa, ja erityisesti sitä, että komission on velvoitettava hankintakeskus tekemään 10.11. ja 22.11.1993 laadittu sopimus. Komissio totesi, ettei hankintakeskus ollut laiminlyönyt velvoitteitaan, koska sillä oli oikeus täydentää asiakirja-aineistoa, ja että tästä syystä kymmenen arkipäivän määräaika alkoi kulua vasta pyydettyjen lisätietojen vastaanottamisen jälkeen eli 14.12.1993 ja se päättyi siis vasta 6.1.1994, jolloin hankintakeskus teki päätöksen N:o 1/94.

13 Päätöstä N:o 1/94 koskevan menettelyn osalta komissio teki 21.2.1994 Euratomin perustamissopimuksen 53 artiklan toisen kohdan soveltamisesta päätöksen 94/285/Euratom (EYVL L 122, s. 30; jäljempänä päätös 94/285/Euratom). Komissio totesi, että hankintakeskuksen päätös oli sisällöltään yhteisön oikeuden mukainen, ja hylkäsi tämän vuoksi kantajan vaatimukset.

14 Näissä olosuhteissa KLE katsoi, ettei kyseistä hankintasopimusta voitu toteuttaa. BNFL ja KLE luopuivat sopimuksesta.

15 KLE ja BNFL tekivät 8.3. ja 14.3.1994 uuden hankintasopimuksen 400 tonnista luonnonuraania uraaniheksafluoridina 27 USD:n kilohintaan; hankintasopimukseen sisältyi ehto, ettei raaka-aine saa olla välittömästi eikä välillisesti peräisin IVYstä. Hankintakeskus hyväksyi tämän sopimuksen 30.3.1994."

28. Näissä olosuhteissa KLE nosti edellä mainituissa asioissa T-149/94 ja T-181/94 kanteet, joissa se vaati komission päätösten 94/95/Euratom ja 94/285/Euratom kumoamista, sekä erityisesti toisessa kanteessa yhteisön velvoittamista suorittamaan tuolloiselle kantajalle 3 511 279,30 Saksan markan (DEM) suuruinen summa vahingonkorvausta 6 prosentin vuotuisine korkoineen 7.4.1994 lukien.

## III Valituksen kohteena oleva tuomio

*Asiassa T-149/94 nostettu kanne*

29. Kantaja vetosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa viiteen kumoamisperusteeseen, jotka koskivat sääntöjen 5 a artiklan f kohdan ja perustamissopimuksen VI luvun hankintaa koskevien määräysten rikkomista, suhteellisuusperiaatteen ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista, toimivallan jakoon liittyvien sääntöjen rikkomista, perusteluvelvollisuuden rikkomista ja harkintavallan väärinkäyttöä.

30. *Kahdessa ensimmäisessä kanneperusteessa* asetettiin kyseenalaiseksi hankintakeskuksen mahdollisuus vaatia tuossa asiassa raaka-aineiden alkuperää koskevia lisätietoja, ja tehdä lopullinen päätös vasta sen jälkeen kun asiakirja-aineistoa oli täydennetty, eli kun siihen sisältyi sääntöjen 5 a artiklan c kohdassa edellytetyt vähimmäistiedot. Tuolloinen kantaja väitti, että lisätietojen vaatiminen oli kohtuutonta ja että päätöksenteko viivästyi enemmän kuin asiakirja-aineiston täydentämiseksi oli tarpeellista. Kantajan mukaan sopimusten hyväksymistä koskevien päätösten mielivaltainen viivyttäminen loukkasi oikeusvarmuuden periaatetta.

31. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kuten sääntöjen 5 a artiklan c kohdasta käy ilmi, toimitettavien raaka-aineiden maantieteellisellä alkuperällä on keskeinen merkitys niiden hankintasopimusta koskevien seikkojen piirissä, jotka on ilmoitettava hankintakeskukselle sääntöjen 5 a artiklan nojalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi tältä osin, että hankintapolitiikalla tavoitellun hankintojen varmuuden takaamiseksi on välttämätöntä, että hankintakeskuksella on tiedossaan toimitettavan tavaran maantieteellinen alkuperä. [11]

32. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi, että 5 a artiklan c kohdan sanamuodosta käy ilmi, että alkuperämaata koskeva tieto voidaan antaa jälkikäteen vain, jos toimittaja ei voi ilmoittaa tätä tietoa sopimuksen tekohetkellä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan kantaja oli ainakin epäsuorasti sopinut tavarantoimittajan kanssa, että raaka-aineet olisivat peräisin IVYstä. [12]

33. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi siten, että kantaja oli itse aiheuttanut hallinnolliset vaikeudet hankintakeskuksen päätöksenteolle jättäessään ilmoittamatta hankintasopimuksessa uraanin maantieteellisen alkuperän, vaikka siitä oli ainakin epäsuorasti sovittu sopimuspuolten kesken. Näissä olosuhteissa kantajalla ei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvion mukaan ollut oikeutta vedota sääntöjen 5 a artiklan f kohtaan, jossa säädetään nopeutetusta menettelystä, jossa hankintakeskuksen on ratkaistava

11 — Tuomion 35 kohta.

12 — Tuomion 36 ja 37 kohta.

asia kymmenessä arkipäivässä niiden tapausten osalta, joihin ei liity ongelmia.

34. Sitä vastoin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että tuossa asiassa hankintakeskuksella oli oikeus ennen sääntöjen 5 a artiklan f kohdassa säädetyn määräajan kulumista umpeen pyytää sopimuspuolia täydentämään asiakirja-aineistoa ja ilmoittamaan toimitettavien raaka-aineiden alkuperä.

35. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että hankintakeskuksen päätöksensä tekoon käyttämä aika oli kohtuullinen, eikä sillä rikottu sääntöjen 5 a artiklan f kohtaa eikä loukattu suhteellisuusperiaatetta eikä oikeusvarmuuden periaatetta, ja että ensimmäinen ja toinen peruste oli niin ollen hylättävä perusteettomina.

36. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kantaja ei ollut täsmentänyt *kolmatta kanneperustettaan*, joka koski toimivallan jakoon liittyvien sääntöjen rikkomista, ja se katsoi, ettei sen perusteltavuutta ollut tarpeen arvioida. [13]

37. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän jälkeen *neljännen kanneperusteen*, joka koski komission päätökseen 94/95/Euratom liittyvän perusteluvelvollisuuden rikkomista, koska päätöksestä kävi sen mukaan selvästi ja kiistattomasti ilmi komission asiassa tekemä päättely. [14]

38. *Viidennen kanneperusteen* osalta, joka koski harkintavallan väärinkäyttöä hankintakeskuksen ja komission osalta, joilla kantajan mukaan ei ollut mitään harkintavaltaa, vaan jotka päinvastoin olivat velvollisia hyväksymään kantajan niille esittämän sopimuksen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, ettei kantaja ollut mitenkään näyttänyt, että hankintakeskus ja komissio olisivat toimineet muun päämäärän saavuttamiseksi kuin hankintapolitiikan toteuttamiseksi. [15]

39. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi näin ollen kanteen asiassa T-149/94.

*Asiassa T-181/94 nostettu kanne*

Kumoamista koskeva vaatimus

40. Kantaja vetosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa komission päätöksen

13 — Tuomion 42 ja 43 kohta.

14 — Tuomion 48—50 kohta.

15 — Tuomion 53 ja 54 kohta.

94/285/Euratom osalta viiteen kumoamisperusteeseen, jotka koskivat sääntöjen 5 a artiklan ja perustamissopimuksen VI luvun hankintaa koskevien määräysten rikkomista, yhteisön yleisten oikeusperiaatteiden loukkaamista, toimivallan jakoon liittyvien sääntöjen rikkomista, perusteluvelvollisuuden rikkomista ja harkintavallan väärinkäyttöä.

41. *Ensimmäinen kanneperuste* jakautui neljään osaan.

42. Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa koski sitä, että hankintakeskuksen velvollisuutta tehdä sopimus sääntöjen 5 a artiklan mukaisesti oli rikottu, ja saman kanneperusteen toisessa osassa vaadittiin toteamaan, että perustamissopimuksen 60 artiklaa, 61 artiklan ensimmäistä kohtaa ja 65 artiklan ensimmäistä kohtaa samoin kuin 52 artiklan 2 kohtaa ja 64 artiklaa oli rikottu hankintapolitiikalla, sellaisena kuin se oli määritelty ja sitä oli sovellettu tuossa asiassa. Kantaja kiisti näin ollen sen, että hankintakeskuksen oli mahdollista poiketa kysynnästä ja tarjonnasta käyttäessään yksinoikeuttaan hyväksyä uraaninhankintasopimuksia.

43. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli perustamissopimuksen VI luvussa olevaa hankintajärjestelmää yhteisölle määrättyjen tavoitteiden osalta. Tämän perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että perustamissopimuksen yleisestä rakenteesta käy ilmi, että hankintakeskuksen tehtävänä on taata perustamissopimuksen 2 artiklan d kohdassa yhteisölle asetettu keskeinen tavoite, eli hankintojen varmuus, perustamissopimuksen 52 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yhtäläisen hankintalähteille pääsyn periaatteen mukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan tämä käy selvästi ilmi perustamissopimuksen 52 artiklan 2 kohdan b alakohdasta, jossa perustetaan nimenomaisesti tätä tarkoitusta varten tämä erityiselin ja annetaan sille pääsääntöisesti yksinoikeuksia sekä yhteisöstä että kolmansista maista peräisin olevien malmien ja ydinaineiden säännöllisen ja tasapuolisen toimituksen takaamiseksi yhteisön käyttäjille. [16]

44. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että hankintakeskuksella on myös yksinkertaistetussa menettelyssä oikeus olla hyväksymättä sopimusta, joka voisi haitata perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamista. [17]

45. Vaikka hankintakeskuksen on käyttäessään sille kuuluvaa yksinoikeutta hankintasopimusten tekemiseksi noudatettava pääsääntöisesti periaatetta kysynnän ja tarjonnan kohtaamisesta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että perustamissopimuksessa määrätään nimenomaisesta poikkeuksesta, koska hankintakeskuksen velvollisuutena on täyttää kaikki tilaukset, "jollei niiden toteuttamiselle ole oikeudellisia tai asiallisia esteitä". [18]

46. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kun kyseessä ovat talous-, kauppa-

16 — Tuomion 85 kohta.
17 — Tuomion 86 kohta.
18 — Tuomion 88 kohta.

ja ydinpoliittiset päätökset, hankintakeskuksella on joka tapauksessa laaja harkintavalta sen toimiessa toimivaltansa rajoissa, ja niin ollen sen laillisuusvalvonnan on rajoituttava koskemaan sitä, liittyykö asiaan ilmeinen arviointivirhe tai harkintavallan väärinkäyttö. [19]

47. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että hankintakeskus voi oikeutetusti kieltää ydinaineiden maahantuonnin, jos on vaarana, että kyseisellä tuonnilla voidaan haitata perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamista, erityisesti tuonnista hankintalähteisiin aiheutuvien vaikutusten vuoksi. Tällaista vaaraa voidaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan pitää perustamissopimuksen 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuna oikeudellisena esteenä, ja sen perusteella tilaus voidaan kieltää. [20]

48. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että ensimmäinen oikeudellinen este oli todella olemassa, ottaen huomioon, että perustamissopimuksen 2 artiklan d kohdassa tarkoitettu säännöllinen ja tasapuolinen toimitus olisi voinut vaarantua, kun komissio teki päätöksen 94/285/Euratom. [21]

49. Toisesta esteestä komissio oli todennut, että perustamissopimukseen sisältyvän hankintajärjestelmän tavoitteena on saada aikaan, että ydinaineiden tuonti yhteisöön tapahtuu markkinahintaan sidottuihin hintoihin. Kaupallisia suhteita koskevan sopimuksen 14 artiklalla tätä periaatetta on komission mukaan nimenomaisesti vahvistettu sovellettavan yhteisön ja Neuvostoliiton tai myöhemmin IVYn valtioiden välisessä kaupassa.

50. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kaupallisia suhteita koskevan sopimuksen 14 artikla on osa yhteisön oikeutta, ja totesi lisäksi, että perustamissopimuksen 64 artiklan mukaan hankintakeskuksen on toimittava mahdollisen yhteisön ja kolmannen maan välillä tehdyn sopimuksen puitteissa.

51. Tarkasteltuaan saatavilla olevia hintoja koskevia tietoja sen selvittämiseksi, ovatko hankintakeskus ja komissio soveltaneet kaupallisia suhteita koskevan sopimuksen 14 artiklaa oikein, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että sopimus, joka on tehty jopa satunnaisten erien markkinoilla sovellettuja keskihintoja alhaisempaan hintaan, ei ollut yhteensopiva sen säännön kanssa, jonka mukaan hankintojen on tapahduttava markkinahintaan sidottuihin hintoihin. [22]

52. Näin ollen oli sen mukaan katsottava, että perustamissopimuksen 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun toisen oikeudellisen esteen olemassaolo oli näytetty toteen.

19 — Tuomion 90 kohta.

20 — Tuomion 92 kohta.

21 — Tuomion 94 ja 95 kohta.

22 — Tuomion 100 kohta.

53. Sopimuksen hyväksymistä koskevasta kolmannesta esteestä, joka koski velvollisuutta varmistaa yhtäläinen hankintalähteille pääsy ja välttää etuoikeutetun aseman myöntämistä yhdelle käyttäjälle tämän kilpailijoihin verrattuna, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että jos maahantuontia oli rajoitettava, oli perusteltua soveltaa sallitun riippuvuuden rajaa, joka vahvistetaan markkinoilla vallitsevan tilanteen mukaan tietyksi enimmäisprosenttiosuudeksi yksittäisten käyttäjien kulutuksesta, jotta taattaisiin perustamissopimuksen 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti yhtäläinen hankintalähteille pääsy. [23]

54. Todettuaan, että kantaja oli jo ostanut IVYstä peräisin olevaa uraania, jonka määrä ylitti hankintakeskuksen laajan harkintavaltansa rajoissa vahvistaman tuontikaton, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komissio oli perustellusti todennut, että oli olemassa perustamissopimuksen 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu oikeudellinen este. [24]

55. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei hankintakeskus ollut tehnyt oikeudellista virhettä eikä ilmeistä arviointivirhettä, kun se oli päättänyt olla hyväksymättä varauksitta kyseistä hankintasopimusta ja kun se oli lisännyt tähän sopimukseen ehdon, ettei uraani saanut olla peräisin IVYstä. [25]

56. Ensimmäisen perusteen ensimmäinen ja toinen osa todettiin siis perusteettomiksi ja ne hylättiin.

57. Kantaja väitti ensimmäisen kanneperusteen kolmannessa osassa, joka koski perustamissopimuksen 1 artiklan tavoitteiden rikkomista, että komissio ja hankintakeskus olivat ottaneet huomioon ainoastaan tuottajien edut, eivätkä ne olleet huomioineet käyttäjien etuja. Kantaja katsoi lisäksi, että hankintakeskuksen toimenpiteillä suojattiin vain vähäisessä määrin yhteisössä toimivia tuottajia, jotka kattavat vain 20 prosenttia yhteisön uraanintarpeesta, ja suosittiin tiettyjen kolmansien maiden tuottajia.

58. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän väitteen sillä perusteella, että hankintakeskus pyrkii takaamaan hankintojen varmuuden ja varmistamaan jatkuvat toimitukset yhteisön käyttäjille ja että on erityisesti yhteisön ydinteollisuuden etujen mukaista, ettei yhdestä hankintalähteestä tule liian tärkeää verrattuna vaihtoehtoisiin hankintalähteisiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi, että on myös yhteisön etujen ja muiden maiden kanssa käytävän kaupan kehittämistavoitteiden mukaista, että maahantuonti tapahtuu markkinahintaan sidottuihin hintoihin, kuten on todettu kaupallisia suhteita koskevan sopimuksen 14 artiklassa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan päätös 94/285/Euratom on hankintapolitiikan vaatimusten mukainen, eikä se ole ristiriidassa yhteisön päämäärän kanssa. [26]

23 — Tuomion 102 kohta.
24 — Tuomion 104 ja 105 kohta.
25 — Tuomion 107 kohta.
26 — Tuomion 113 kohta.

59. Ensimmäisen kanneperusteen neljäs osa koski luonnonuraanin yhteismarkkinoiden toimintaa koskevien sääntöjen, erityisesti perustamissopimuksen 2 artiklan g kohdan sekä 92 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen rikkomista ja sitä, että kyseisissä määräyksissä taataan taloudellisille toimijoille vapaus hankkia raaka-aineita vapaasti valitsemaltaan, toisessa jäsenvaltiossa toimivalta tavarantoimittajalta.

60. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän kanneperusteen. Se katsoi, että yrityksen vapautta hankkia raaka-aineita valitsemaltaan toisessa jäsenvaltiossa toimivalta tavarantoimittajalta on käytettävä perustamissopimuksessa määrätyissä rajoissa erityisesti siten, ettei hankintojen varmuutta vaaranneta. Tuossa asiassa kantajan sopimuksen hyväksymisellä oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan tiettyjä oikeudellisia esteitä, jotka perustamissopimuksen 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan rajoittivat tätä vapautta. [27]

61. Kantaja vetosi *toisen kanneperusteensa* tueksi siihen, että oikeusvarmuuden periaatetta oli loukattu, koska hankintakeskus ei ollut noudattanut toiminnassaan avoimuutta, siihen, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta oli loukattu, koska se ei ollut ottanut huomioon ydinenergialla tuotetun sähkön vähäistä osuutta Saksan hankinnoista, ja siihen, että suhteellisuusperiaatetta oli loukattu, koska hajauttamista koskeva tavoite olisi voitu saavuttaa myös perustamissopimuksen 65 artiklan toisen kohdan tai perustamissopimuksen 70 ja 72 artiklan avulla, jotka koskevat malminetsinnän kehittämistä ja kaupallisten ja varmuusvarastojen kokoamista.

62. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista koskeva väite oli hylättävä sillä perusteella, että koska oli ollut helposti saatavilla tietolähteitä, jotka tällä erityisellä ja selkeästi yksilöidyllä alalla toimivan kohtuullisen huolellisen taloudellisen toimijan on täytynyt tuntea, ei voitu katsoa, että asiassa olisi toimittu avoimuusperiaatteen vastaisesti. [28]

63. Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että hankintakeskus soveltaa sallitun riippuvuuden enimmäisrajaa taatakseen yhteisössä toimiville yrityksille yhtäläisen hankintalähteille pääsyn ja että tämä on perusteltua perustamissopimuksen 52 artiklan 1 kohdan perusteella. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi, ettei voida edellyttää, että hankintakeskus ja komissio ottaisivat huomioon kunkin jäsenvaltion erityistilanteen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan kantaja ei myöskään ollut näyttänyt toteen tapauksia, joissa hankintakeskus ja komissio eivät olisi kieltäneet sääntöjen 5 a artiklan rikkomista. [29]

64. Suhteellisuusperiaatteen loukkaamista koskeva väite oli hylättävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan, koska hankintakeskuksen on hankintapoliittisten tavoitteidensa mukaisesti estettävä IVYstä peräisin oleva muilla kuin markkinahintaan sidotuilla hinnoilla tapahtuva tuonti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi, että sopimuksen hyväksymiselle asetettua ehtoa, jonka mukaan raaka-aineet eivät saaneet olla peräisin IVYstä, ei voitu

27 — Tuomion 117 kohta.

28 — Tuomion 127 kohta.

29 — Tuomion 132 kohta.

pitää kohtuuttomana, kun otetaan huomioon edellä esitetyt perustelut, jotka erityisesti koskevat tällaiseen alkuperään liittyviä vaaroja hankintalähteiden hajauttamisen osalta. [30]

65. Kantaja väitti *kolmannessa kanneperusteessaan*, joka koski toimivallan jakoa koskevien sääntöjen rikkomista, etteivät hankintakeskus tai neuvoa-antava komitea ole perustamissopimuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yhteisön toimielimiä, että yhteisen hankintapolitiikan kehittäminen on varattu yhteisön poliittisille toimielimille eli komissiolle ja neuvostolle, ja että hankintakeskukselle kuuluu ainoastaan hankinnan kaupallinen puoli, mutta sillä ei ole toimivaltaa vahvistaa tuontikiintiöitä.

66. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän kanneperusteen sillä perusteella, että hankintakeskus oli noudattanut tuossa asiassa neuvoston ja komission antamia suuntaviivoja ja se oli toiminut sille kuuluvan, talous-, kauppa- ja ydinpolitiikkaa koskevien päätösten tekemistä koskevan laajan harkintavallan rajoissa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi, että komissio oli vahvistanut hankintakeskuksen kannan valvoessaan hankintakeskuksen sen toimen lainmukaisuutta, jonka kantaja oli perustamissopimuksen 53 artiklan toisen kohdan nojalla saattanut sen käsiteltäväksi. [31]

67. Kantaja vetosi *neljännessä kanneperusteessaan* perusteluvelvollisuuden rikkomiseen siltä osin kuin päätöksestä 94/285/Euratom ei sen mukaan käynyt ilmi hankintakeskuksen toimivallan yhteyttä perustamissopimukseen. Komission päätöksestä ei myöskään käynyt ilmi, miksi kantaja olisi tullut riippuvaiseksi IVYstä peräisin olevasta uraanista ja millä tavalla hankintasopimuksessa sovittu hinta ei olisi vastannut markkinatalouden ehtoja tai ollut markkinahintaan sidottu.

68. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että päätöksen 94/285/Euratom perusteluissa on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistu pääasialliset perustelut sille, ettei hankintakeskus hyväksynyt kantajan esittämää sopimusta. [32]

69. Kantaja vetosi *viidenteen kanneperusteeseen*, joka koski harkintavallan väärinkäyttöä, ja väitti, ettei hankintakeskuksella tai komissiolla ollut asiassa mitään harkintavaltaa, vaan niillä oli velvollisuus tehdä sopimus.

70. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kantaja ei ollut näyttänyt, että hankintakeskus tai komissio olisivat toimineet muiden päämäärien saavuttamiseksi kuin Euratomin hankintapolitiikan toteuttamiseksi. [33]

30 — Tuomion 135 kohta.
31 — Tuomion 140 kohta.
32 — Tuomion 146 kohta.
33 — Tuomion 150 kohta.

71. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi näin ollen kumoamista koskevan vaatimuksen kokonaisuudessaan.

Vahingonkorvausvaatimus

72. Todettuaan, ettei toimintaan, josta hankintakeskusta oli arvosteltu, eikä siihen, ettei komissio ollut hyväksynyt kantajan sen käsiteltäväksi saattamia vaatimuksia, liittynyt mitään virheellisyyksiä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi vahingonkorvausvaatimuksen perusteettomana. [34]

**IV Muutoksenhaku**

73. Valituksessaan KLE vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

"1. kumoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-149/94 ja T-181/94 25.2.1997 antaman tuomion,

2. kumoaa 4 päivänä helmikuuta 1994 tehdyn Euroopan yhteisöjen komission päätöksen, [35]

3. kumoaa 21 päivänä helmikuuta 1994 tehdyn Euroopan yhteisöjen komission päätöksen, [36]

4. velvoittaa Euroopan atomienergiayhteisön maksamaan valittajalle 3 511 279,30 DEM vahingonkorvausta 6 prosentin vuotuisine korkoineen 7.4.1994 alkaen,

5. velvoittaa Euroopan yhteisöjen komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut, mukaan luettuna asian käsittelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa sekä oikeudenkäyntiä edeltävästä menettelystä aiheutuneet kulut, jollei näitä ole otettu huomioon 4 kohdassa esitetyn vahingonkorvausvaatimuksen yhteydessä."

34 — Tuomion 155 ja 156 kohta.

35 — C(94) 243 lopullinen.

36 — C(94) 344 lopullinen.

74. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

1. hylkää valituksen,

2. velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

75. Vastauksessaan KLE vaatii yhteisöjen tuomioistuinta määräämään, että tälle on esitettävä neuvoston komissiolle antamat neuvotteluohjeet ja muut asiakirjat, jotka liittyvät Venäjän federaation kanssa käytyihin neuvotteluihin kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta.

76. Edellä mainituista asiakirjoista käy valittajan mukaan ilmi, että näkemys, jonka mukaan IVYä kokonaisuudessaan on pidettävä yhtenä ainoana hankintalähteenä, on komission noudattaman käytännön vastainen.

77. KLE toteaa myös, että muussa tapauksessa "yhteisöjen tuomioistuimen on liitettävä asiakirja-aineistoon hankintakeskuksen ja vastaajan oikeudenkäyntiasiakirjat siltä osin, kuin ne koskevat nyt käsiteltävänä olevaa asiaa".

## V Muutoksenhaun tueksi esitettyjen perusteiden tarkastelu

78. Komissio katsoo, että valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi, ja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää valituksen työjärjestyksen 119 artiklan mukaisesti sillä perusteella, että siinä on toistettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettu kanne, eikä siihen sisälly erityisiä yksilöitävissä olevia oikeudellisia perusteita. Muutoksenhaku ei sen mukaan ole yhteensopiva Euratomin tuomioistuimen perussäännön 52 artiklan eikä työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdan kanssa.

79. Sitä vastoin KLE katsoo, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan [37] ja työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdan edellytykset täyttyvät, koska muutoksenhaun perusteena on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut oikeudenkäyntivirhe, joka on kantajan edun vastainen, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtuneet lukuisat yhteisön oikeuden rikkomiset.

80. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa valittaja toteaa, ettei se ole tyytynyt pelkkään kanteeseen tehtävään viittaukseen tai sen sanamukaiseen toistoon. Valituksessa noudatetaan otsikoita ja sanastoa myöten tarkoin ensim

37 — Tämä on varmaankin luettava "Euratomin tuomioistuimen perussäännön 52 artiklan".

mäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiota, joka valittajan mukaan on kokonaisuudessaan yhteisön oikeuden vastainen.

*Alustavat toteamukset*

81. Valittajan muutoksenhaussaan omaksuma lähestymistapa tuo vakavalla tavalla esiin kysymyksen työjärjestyksen 119 artiklan soveltamisesta. On kiistatonta, että KLE on muutoksenhaussaan käyttänyt rakennetta, joka jäljittelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion rakennetta, johon on sisällytetty jokainen KLE:n itsensä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämä kanneperuste.

82. Työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan valituskirjelmässä on mainittava ne oikeudelliset perusteet ja väitteet, joihin vedotaan. Yhteisöjen tuomioistuin on vakiintuneessa oikeuskäytännössään näiden määräysten johdosta katsonut, että valituksessa on ilmoitettava täsmällisesti sekä se, miltä kaikilta osin tuomion kumoamista vaaditaan, että ne oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin erityisesti halutaan vedota tämän vaatimuksen tueksi. [38]

38 — Ks. esim. asia C-7/95 P, Deere v. komissio, tuomio 28.5.1998 (Kok. 1998, s. I-3111, 18 ja 19 kohta).

83. Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi todennut, että tätä edellytystä ei täytä valitus, jossa vain kerrataan tai toistetaan sanasta sanaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa jo esitetyt perusteet ja väitteet, mukaan luettuna sellaisetkin, joiden pohjana olevien tosiseikkojen osalta tämä tuomioistuin on tosiseikastoa määrittäessään nimenomaisesti omaksunut eri näkemyksen; koska tällaiseen valitukseen ei sisälly erityisesti valituksenalaisessa tuomiossa tehtyjen päätelmien kyseenalaistavia perusteita, sillä tosiasiassa pyritään ainoastaan siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aikaisemmin nostettu kanne tutkittaisiin uudelleen, mikä ei EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan [39] mukaan kuulu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan. [40]

84. Mainittakoon tässä yhteydessä, että toisin kuin voidaan päätellä yhteisöjen tuomioistuimen perustelun ensimmäisestä osasta, jolla se yleensä perustelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa jo kertaalleen esitettyjen perusteiden ja väitteiden hylkäämisen, ei niiden uudelleen muotoileminen riitä poista maan asian tutkittavaksi ottamisen perusteiden puuttumista. Kuten perustelun toisesta osasta selkeästi käy ilmi, perusteiden ja väitteiden tutkittavaksi ottamiseen vaikuttaa riittävästi jo se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jo käsittelemät väitteet, riippumatta siitä onko niiden sanamuoto sama, [41] esitetään

39 — Tämä oikeuskäytäntö voidaan rinnastaa Euroopan atomienergiayhteisön tuomioistuimen perussäännön 50 artiklaan, koska molemmat tekstit ja niin ollen myös niissä vahvistetut valitusten tutkittavaksi ottamista koskevat edellytykset ovat täysin samanlaiset.

40 — Em. asiassa Deere v. komissio annetun tuomion 20 kohta.

41 — Yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-355/95 P, TWD v. komissio, 15.5.1997 antamassaan tuomiossa (Kok. 1997, s. I-2549, 33 kohta), että väitettä, jossa valittaja vain toistaa perustelut, jotka se jo on esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja jotka tämä on hylännyt, ei voida ottaa tutkittavaksi, asettamatta tutkimatta jättämisen edellytykseksi sitä, että perustelut, jotka nyt esitetään uudelleen yhteisöjen tuomioistuimessa, ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tutkittaviksi saatettujen perustelujen sananmukainen toisto.

uudelleen yhteisöjen tuomioistuimessa ratkaisun saamiseksi samoin edellytyksin ja saman toimivallan nojalla kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

85. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa jo esitettyjen perusteiden järjestelmällinen toistaminen muutoksenhaun yhteydessä herättää vakavaa epäilyä KLE:n todellisesta tavoitteesta, sillä se vaikuttaa ennemminkin pyrkivän siihen, että sen kanne tutkittaisiin uudelleen.

86. Muutoksenhaun ja valittajan vastauksen perinpohjainen arviointi osoittaa, että valittaja asettaa huomautuksissaan kyseenalaisiksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevat toteamukset sekä sen näistä tosiseikoista ja niistä esitetystä näytöstä tekemän arvioinnin, mutta tuo samanaikaisesti myös esiin todellisia ja yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvia oikeuskysymyksiä, joiden pohtiminen tietyiltä osin saattaa olla perusteltua. Edellä esitetyn perusteella 119 artiklan soveltaminen ei liene asianmukaista.

87. Tämä on sitä paitsi myös yhteisöjen tuomioistuimen kanta, koska se on päättänyt jatkaa menettelyä.

88. Kuten edellä olen todennut, KLE ei ole esittänyt nimenomaisesti kaikkia perusteita, joihin se on vedonnut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiota vastaan, niin kuin yleensä on tapana. Valittaja on muotoillut ne välittömästi käyttämällä niiden perusteiden otsikoita, jotka esitettiin ensimmäisessä oikeusasteessa ja joita nyt käytetään suuntaviivoina yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyissä kirjallisissa huomautuksissa.

89. Tämä menettelytapa on luonnollisesti vaikuttanut ratkaisuehdotukseni laatimiseen sikäli, että olen päättänyt pääpiirteittäin noudattaa samaa kaavaa, jotta en vaarantaisi johdonmukaisuutta, johon KLE perustelua laatiessaan on pyrkinyt, ja jotta pystyisin täydellisesti vastaamaan esitettyihin perusteluihin.

A *Asiassa T-149/94 nostettua kannetta koskevat tuomion toteamukset*

1. Peruste, joka koskee sääntöjen 5 a artiklan f kohdassa hankintakeskukselle annetun toimivallan rikkomista

90. KLE väittää, että toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, sääntöjen 5 a artiklan f kohdassa ei anneta hankintakeskukselle oikeutta pyytää tietoja eikä päättää jatkaa säännöissä mainittua kymmenen arkipäivän määräaikaa, ja että kyseisessä kohdassa säädetään tyhjentävästi, että hankintakeskuksen on tässä määräajassa joko hyväksyttävä sopimus tai kieltäydyttävä sopimuksen tekemisestä.

91. Tämä KLE:n väite herättää kysymyksen siitä, mikä hankintakeskuksen toimivallan täsmällinen ulottuvuus on, kun sille esitetään hankintasopimus hyväksymistä varten, jos sillä *ei ole tiedossaan sopimuksen kohteena olevien hankintojen alkuperää*.

92. Sääntöjen 5 a artiklan f kohdan sanamuodon mukaan vaihtoehtoja on vain yksi, koska hankintakeskuksen on säädetyssä määräajassa joko hyväksyttävä sopimus tai kieltäydyttävä sen tekemisestä.

93. Hankintakeskuksen toimivalta on kuitenkin määritettävä ottaen huomioon sekä sille kuuluvat tehtävät että perustamissopimuksen ja sovellettavan johdetun oikeuden tavoitteet.

94. Perustamissopimuksessa määrätään, että yhteisö "huolehtii malmien ja ydinpolttoaineen säännöllisestä ja tasapuolisesta toimituksesta kaikille käyttäjille yhteisössä". [42] Yhteisön ydinpolttoaineiden hankintojen säännöllisyys liittyy kuitenkin läheisesti hankintalähteiden hajauttamiseen. Mikään yhteisö ei nimittäin voi asettaa itseään alttiiksi sellaiselle vaaralle, että se pitäisi yllä kauppasuhteita yhteen ainoaan toimittajaan tai muutamaan yksittäiseen toimittajaan, kun kyseessä ovat maan taloudelle ja siten myös sen asukkaiden elintasolle niin välttämättömät tuotteet kuin energialähteet. Välittömästi saatavilla olevien vaihtoehtoisten hankintalähteiden puuttuminen voi johtaa vakaviin seurauksiin, jos maa äkillisesti menettäisi yhden toimittajistaan, erityisesti jos menetys toimittajien vähäisen lukumäärän vuoksi koskisi kyseisen maan hankintojen olennaista osaa. [43] Hankintojen hajauttaminen on näin ollen toimitusten säännöllisyyden ja yhteisölle näin taatun turvallisuuden edellytys.

95. Saman päättelyn perusteella neuvosto on nimenomaisesti todennut edellä mainitussa 16.9.1986 antamassaan päätöslauselmassa, että yhteisön ja jäsenvaltioiden energiapolitiikassa on pyrittävä varmistamaan varmemmat hankintaolosuhteet ja äkillisistä energianhinnan vaihteluista aiheutuvien riskien pieneneminen, jotka saadaan aikaan yhteisön ulkopuolisten hankintalähteiden maantieteellisellä hajauttamisella. [44]

96. Tämän perusteella voidaan todeta, että hankintojen maantieteellistä alkuperää koskevalla tiedolla on hankintakeskukselle ratkaiseva merkitys. Se on itsessään hankintojen hajauttamisvaatimuksen tehokkuuden edel-

42 — Perustamissopimuksen 2 artiklan d kohta.

43 — "Tällaisten hankintojen on niin ollen oltava: 'säännöllisiä, eli sekä hintojen että määrien on oltava kiinteitä ja hankintojen on vastattava mahdollisimman hyvin käyttäjien tarpeita, jotta ydinenergiaohjelmien toteutuminen ei vaarantuisi'". Bette, A., "Enseignements de sept années d'application du régime d'approvisionnement institué par le Traité de l'Euratom", *Annuaire français de droit international*, 1965, s. 713, jota lainataan julkaisussa Pirotte, O., *Trente ans d'expérience Euratom, La naissance d'une Europe nucléaire*, 1988, s. 59.

44 — Päätöslauselman 5 kohdan a alakohdan toinen luetelmakohta.

lytys, sillä hankintalähteitä koskevien tietojen avulla voidaan taata alkuperän moninaisuus, mutta myös arvioida toimittajavaltion tai toimittajavaltioiden ryhmän poliittisten tai taloudellisten suhdanteiden aiheuttamien toimitushäiriöiden riskit. Täsmällinen tieto hankintalähteistä on välttämätön, ja sillä on mielestäni merkitystä hankintakeskuksen toimivaltaa määritteleviä oikeussääntöjä tulkittaessa.

97. Tämä merkitys vahvistetaan perustamissopimuksen määräyksissä. Sekä yhteisöstä että yhteisön ulkopuolelta peräisin olevien raaka-aineiden käyttäjiin sovellettavassa 60 artiklassa määrätään, että näiden on määräajoin ilmoitettava hankintakeskukselle hankintojen alkuperäpaikka.

98. Tämän lisäksi hankintakeskuksella, jolla on yksinoikeus tehdä hankintasopimuksia, [45] on myös oikeus vahvistaa edellytykset, joilla se voi täyttää kaikki tilaajilta vastaanottamansa tilaukset [46] ja joihin alkuperää koskevat ehdot epäilemättä kuuluvat.

99. Tämä toimivalta vahvistetaan perustamissopimuksen 65 artiklan toisessa kohdassa, jossa määrätään, että hankintakeskus voi päättää hankintojen maantieteellisestä alkuperästä, edellyttäen että se varmistaa käyttäjälle vähintään yhtä edulliset ehdot kuin tilauksessa mainitut.

100. Lisättäköön vielä, että perustamissopimuksen 64 artiklan mukaan hankintakeskus käyttää yksinoikeuttaan, kun se "toimii yhteisön ja kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön välillä tehdyn sopimuksen puitteissa". Jos yhteisöä toisin sanoen sitoo kansainvälinen sopimus, jolla on vaikutuksia ydinraaka-aineiden hankintaan, hankintakeskuksen on noudatettava sitä, mistä seuraa, että se ei saa tehdä hankintasopimusta olematta ennakolta tietoinen sopimuksessa mainittujen toimitusten alkuperästä. Ilman tällaisia tietoja hankintakeskus ei mitenkään voi ratkaista, kuuluvatko sopimussuhteet kyseessä olevan sopimuksen piiriin, eikä tutkia, noudatetaanko sitä.

101. On selvää, että perustamissopimuksessa ei jätetä sijaa epäilyille toimitusten alueellisen alkuperän merkityksestä eikä hankintakeskuksen oikeudesta vaatia täydellisiä tietoja tästä alkuperästä.

102. Näiden seikkojen perusteella ei voida hyväksyä näkemystä, jonka mukaan hankintakeskus velvoitetaan sääntöjen 5 a artiklan f kohdassa päättämään sopimuksen tekemisestä säädetyssä määräajassa sellaisissakin tapauksissa, joissa sillä ei ole tietoa raaka-aineiden alueellisesta alkuperästä.

45 — Perustamissopimuksen 52 artiklan 2 kohdan b alakohta ja 64 artikla.

46 — Perustamissopimuksen 60 artiklan neljäs kohta.

103. Tällaisesta tulkinnasta seuraisi, että hankintakeskuksen olisi alkuperää koskevien tietojen puuttuessa varmuuden vuoksi kieltäydyttävä tekemästä sopimusta jo pelkästään voidakseen taata yhteisön hankintojen turvallisuuden.

104. Edellä esitetyistä syistä voin vain yhtyä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluun, jonka mukaan "toimitettavien raaka-aineiden maantieteellisellä alkuperällä on — — keskeinen merkitys niiden hankintasopimusta koskevien seikkojen piirissä, jotka on ilmoitettava hankintakeskukselle sääntöjen 5 a artiklan nojalla", koska tätä alkuperää koskevien tietojen saaminen "hankintapolitiikalla tavoitellun hankintojen varmuuden takaamiseksi on välttämätöntä". [47]

105. Kun otetaan huomioon tämä välttämättömyys ja sääntöjen 5 a artiklan f kohdan sanamuoto, ei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin näkemykseni mukaan ole tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan, että hankintakeskuksella oli oikeus pyytää sopimuspuolia täydentämään asiakirja-aineistoa ja ilmoittamaan toimitettavien raaka-aineiden alkuperän. [48] Vaikka sääntöjen kyseisessä kohdassa asetetaan hankintakeskukselle velvollisuus ratkaista asia kymmenen päivän kuluessa, siinä ei kielletä hankintakeskusta ryhtymästä kysymyksessä olevan kaltaisiin asian selvittämistoimiin, koska kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on nimenomaisesti todennut, pyyntö on esitetty määräajan kuluessa. [49]

106. Kun otetaan huomioon hankintakeskuksen merkitys yhteisön ulkopuolisissa hankinnoissa, ei ole kohtuutonta katsoa, että sillä on oikeus selvittää asiaa, kun tämä on perusteltua, jotta hankintakeskus voisi hoitaa tehokkaammin sille kuuluvaa valvontatehtävää, ja kun sopimuspuolille annetaan mahdollisuus vielä täydentää sopimustaan, jotta se voitaisiin hyväksyä.

107. Ongelma syntyy kuitenkin silloin, kun pyydetyt tiedot annetaan määräajan kuluessa, mutta hankintakeskus tekee päätöksensä vasta määräajan jälkeen, kuten on tapahtunut nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

108. Valittaja arvostelee tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se salli määräajan ylittämisen, vaikka sääntöjen 5 a artiklan c kohdan 5 alakohdassa todetaan, että toimittaja, joka ei pysty ilmoittamaan toimitettavien raaka-aineiden alkuperämaata sopimuksen tekohetkellä, saa ilmoittaa sen hankintakeskukselle myöhemmin kirjallisesti.

109. KLE väittää lisäksi, että evätessään siltä oikeuden antaa tämä tieto myöhemmin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin väitti, että sekä KLE että sen toimittaja olivat jättäneet mainitsematta uraanin olevan peräisin IVYstä, vaikka sääntöjen 5 a artiklan c kohdan 5 alakohdassa mainittu "alkuperämaa" ei kata IVYn kaltaista valtioista muodostuvaa kokonaisuutta.

47 — Tuomion 35 kohta.

48 — Tuomion 39 kohta.

49 — Tuomion 39 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että hankintakeskuksella oli oikeus esittää tämä pyyntö "ennen sääntöjen 5 a artiklan f kohdassa säädetyn määräajan kulumista umpeen".

110. On syytä todeta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkemyksen mukaan sääntöjen 5 a artiklan c kohdan sanamuodosta käy selvästi ilmi, että alkuperämaata koskeva tieto voidaan toimittaa jälkikäteen vain, jos toimittaja ei ole voinut ilmoittaa tätä tietoa sopimuksen tekohetkellä. [50] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tämän jälkeen, että esillä olevassa asiassa näin ei ollut, koska kantaja ja tavarantoimittaja olivat sopimuksen tekohetkellä ainakin epäsuorasti sopineet, että raaka-aineet olisivat peräisin IVY:stä.

111. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, sääntöjen 5 a artiklan c kohdan 5 alakohdassa käytetty "pystyä"-verbi tukee tällaista tulkintaa, joka näkemykseni mukaan on perusteltu sellaisten petollisten menettelyjen estämiseksi, joilla sopimuspuoli viivyttelee raaka-aineiden alkuperän ilmoittamista saadakseen hankintakeskuksen hyväksymään esitetyn sopimuksen hankintojen hajauttamista koskevien vaatimusten vastaisesti.

112. Asiakirja-aineistosta käy ilmi, että vaikka BNFL:n vastaus oli yksiselitteinen siltä osin, että alkuperäpaikka oli IVY, varsinaisen alkuperämaan osalta oli epäselvyyttä. Todettakoon kuitenkin, että kun otetaan huomioon se merkitys, joka uraanin alkuperää koskevalla tiedolla on hankintakeskukselle, sopimuspuolilla on velvollisuus mainita niillä sopimusta esitettäessä oleva epätarkkakin, tai alkuperämaan osalta epävarmakin, tieto alkuperästä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi näin ollen perustellusti todeta, että siitä huolimatta, että maantieteellinen alkuperä oli sopimuspuolten tiedossa, sitä ei ilmoitettu, vaikka olikin selvää, että kysymyksessä oli IVY, joten tuomioon on tältä osalta syytä yhtyä.

113. Lisättäköön, että valitusperusteet, joilla KLE kiistää tuomion perustelut, joiden mukaan sopimuspuolet olivat sopimuksesta ilmoittaessaan tietoisia ydinaineiden alkuperästä, eivät kuulu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan eikä niitä yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti näin ollen myöskään voida ottaa tutkittaviksi.

114. Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin katsonut, että sekä EY:n perustamissopimuksen 168 a artiklasta että EHTY:n ja Euratomin perustamissopimusten vastaavista määräyksistä seuraa, että muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin. Tämä rajoitus mainitaan myös EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan ensimmäisessä kohdassa ja EHTY:n ja Euratomin tuomioistuimen perussäännön vastaavissa kohdissa, joissa esitetään perusteet, joilla muutosta voidaan hakea; näitä ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen puuttuva toimivalta, asian käsittelyssä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut oikeudenkäyntivirhe, joka on hakijan etujen vastainen, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut yhteisön oikeuden rikkominen.

115. Edellä mainituista määräyksistä seuraa, että valituksessa saadaan tukeutua vain oikeussääntöjen rikkomista koskeviin perusteisiin, eikä valitusta siis miltään osin saa kohdistaa tosiseikkojen arviointiin. Ainoastaan ensim-

50 — Tuomion 36 kohta.

mäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen toisaalta määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston, lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa määritetyn tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta, ja toisaalta arvioimaan tätä tosiseikastoa. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrittänyt asian tosiseikaston tai arvioinut sitä, yhteisöjen tuomioistuin on EY:n perustamissopimuksen 168 a artiklan ja EHTY:n ja Euratomin perustamissopimusten vastaavien määräysten nojalla toimivaltainen pelkästään harjoittamaan tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen pohjalta tekemiin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa.

116. Tämän oikeuskäytännön perusteella yhteisöjen tuomioistuimella ei siis ole toimivaltaa määrittää asian tosiseikastoa eikä lähtökohtaisesti myöskään tarkastaa sitä selvitystä, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asian tosiseikastoa määrittäessään tukeutunut. Silloin kun tämä selvitys on saatu asianmukaisesti ja asian selvittämistä sekä todistustaakkaa koskevia menettelysääntöjä sekä yleisiä oikeusperiaatteita on noudatettu, ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida sille esitetyn selvityksen näyttöarvoa. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että tuomioistuimelle toimitettu aineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tämä arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin. [51]

51 — Ks. erityisesti asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994 (Kok. 1994, s. I-1981, 47— 49 ja 66 kohta); asia C-19/95 P, San Marco v. komissio, määräys 17.9.1996 (Kok. 1996, s. I-4435, 36— 40 kohta) ja em. asia Deere v. komissio, tuomion 18— 22 kohta.

117. Tuomion 37 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esittää kaikki tosiseikat, joiden perusteella se oli päätellyt, että sopimuspuolet olivat etukäteen sopineet uraanin alkuperäpaikasta ja pystyivät niin ollen mainitsemaan sen itse sopimuksessa.

118. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on suorittanut itsenäisen arvioinnin sille esitetystä tosiseikastosta.

119. Vaikka valittaja vakuuttaa olleensa tietämätön toimitusten alkuperämaasta, se ei kuitenkaan väitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi millään tavalla ottanut tosiseikastoa huomioon vääristyneellä tavalla.

120. Lisäksi on tärkeää selvittää, mitkä hankintakeskuksen velvollisuudet olivat määräajan päättyessä, kun otetaan huomioon, että sopimuspuolilla ei enää sopimuksen tekemisen jälkeen ollut oikeutta ilmoittaa tavaran alkuperää ja että hankintakeskuksella kuitenkin oli mahdollisuus saada tämä tieto esittämällä sitä koskeva pyyntö asetetun määräajan kuluessa.

121. Toisin sanoen on selvitettävä, voiko hankintakeskus vaatia uutta määräaikaa voidakseen ratkaista sopimuksen hyväksymistä koskevan pyynnön sen jälkeen, kun se on saanut pyydetyt tiedot?

122. Jos katsottaisiin, että kymmenen päivän määräaikaa on joka tapauksessa noudatettava, tämä antaisi toimittajalle oikeuden olla ilmoittamatta hankintakeskukselle uraanin alkuperää, mistä kuitenkin saattaisi seurata, että hankintakeskus yksinkertaisesti kieltäytyisi tekemästä sopimusta, jos se katsoo, ettei se voi ratkaista asiaa olematta tietoinen raaka-aineen alkuperästä. Samalla tavalla määräajan ehdoton noudattaminen voisi johtaa siihen, että hankintakeskus ratkaisee asian ennen kuin se on saanut alkuperää koskevia tietoja, vaikka nämä tiedot olisi mahdollista toimittaa vielä juuri ennen määräajan umpeutumista. Hankintakeskus saattaisi myös siinä tapauksessa olla taipuvainen kieltäytymään sopimuksen tekemisestä varmuuden vuoksi, mikä vaikuttaa kohtuuttomalta niiden tapausten osalta, joissa toimitusten alkuperä ei voi olla perustana tällaiselle näkemykselle.

123. Toisenlaisena tulkintana voisi olla, että määräaika alkaa kulua vasta sen jälkeen, kun hankintakeskus on saanut käyttöönsä kaikki tiedot, joita se tarvitsee voidakseen käyttää yksinoikeuttaan tehdä sopimuksia.

124. Tämä tulkinta, johon myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemä, valituksen kohteena oleva arviointi perustuu, vastaa mielestäni paremmin perustamissopimuksessa hankintapolitiikan toteuttamiseksi perustetun järjestelmän yleistä rakennetta, koska siinä asetetaan hankintakeskuksen nopean ratkaisun edellytykseksi, että sille toimitetaan sopimus, johon sisältyy kaikki tiedot, jotka ovat välttämättömiä hankintakeskukselle kuuluvan hankintalähteiden valvomista koskevan tehtävän kannalta. Riidanalaisen määräajan on niin ollen katsottava alkavan vasta täydellisen asiakirjavihkon vastaanottamisesta.

125. Tämän tulkinnan perusteella katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on voinut perustellusti todeta, että kymmenen päivän määräaika alkoi kulua 14.12.1993, jolloin hankintakeskus oli vastaanottanut pyytämänsä tiedon. [52] Toisin kuin valittaja väittää, riidanalaisen määräajan pituutta ei voida pitää kohtuuttomana, koska sitä edeltänyttä aikaa ei täydellisen asiakirjavihkon puuttumisen vuoksi voitu ottaa huomioon.

126. KLE kiistää, että se olisi itse aiheuttanut hallinnolliset vaikeudet hankintakeskuksen päätöksenteolle. Se väittää lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi perustellusti väittää, että sääntöjen 5 a artiklan f kohdassa tarkoitettua menettelyä noudatettaisiin ainoastaan ongelmattomissa tapauksissa.

127. Ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin jättää nämä valitusperusteet tutkimatta, koska ne kohdistuvat valituksen kohteena olevan tuomion sellaisiin perusteluihin, joilla ei ole vaikutusta asian ratkaisuun.

128. Näiden perustelujen kyseenalaistamisella ei nimittäin ole vaikutusta tuomion lopputulokseen.

52 — Tuomion 40 kohta.

129. Edellä esitetyn perusteella valitusperuste on hylättävä.

2. Peruste, joka koskee sääntöjen 5 a artiklan f kohdan mukaisen määräajan noudattamatta jättämistä

130. Valittaja katsoo, että määräaika joka tapauksessa ylitettiin, koska hankintakeskus teki päätöksen N:o 1/94 vasta 6.1.1994. Valittaja väittää, että määräaika oli laskettu väärällä tavalla ja että se päättyi 28.12.1993. Valittaja toteaa lisäksi, että vaikka määräajan oletettaisiin päättyneen 6.1.1994, hankintakeskuksen samana päivänä päiväämä päätös ei sittenkään ollut sääntöjen mukainen, koska se oli lähetetty kirjattuna kirjeenä 7.1.1994.

131. Sääntöjen 5 a artiklan f kohdan mukaan hankintakeskuksen on ratkaistava asia kymmenen arkipäivän määräajassa sopimuksen vastaanottamisesta.

132. On kiistatonta, että "arkipäivän" käsitteellä tarkoitetaan työpäiviä, minkä vuoksi viikonloppuun kuuluvia kahta päivää ei oteta huomioon määräaikaa laskettaessa, eikä myöskään vapaapäiviä.

133. Vapaapäivien lukumäärät ja ajankohdat vaihtelevat eri jäsenvaltioissa, joten on syytä selvittää asiassa sovellettava oikeus, joka esillä olevassa asiassa määräytyy hankintakeskuksen henkilöstösääntöjen mukaan.

134. Hankintakeskuksen henkilöstöön sovelletaan samoja henkilöstösääntöjä kuin komission henkilöstöön, joten heitä koskevat komission *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* vuosittain julkaisemat vapaapäivät.

135. Edellä esitetystä, kuten myös vuoden 1993 vapaapäiviä koskevasta komission tiedonannosta [53] seuraa, että torstain 23.12. ja perjantain 31.12.1993 väliset päivät olivat vapaapäiviä, ja siksi pyydettyjen tietojen vastaanottamista hankintakeskuksessa seuraavan päivän, eli 15.12.1993, ja päätöksen N:o 1/94 tiedoksiantamispäivän, eli 6.1.1994, välisestä ajasta on vähennettävä seitsemän päivää.

136. Näihin määräaikaa laskettaessa vähennettäviin päiviin on vielä lisättävä kyseessä olevaan jaksoon sisältyvät viikonloput, eli kuusi päivää. [54]

53 — Tiedonanto 93/C 2/07 (EYVL C 2, s. 8).

54 — Kyseiset päivät ovat lauantai 18.12. ja sunnuntai 19.12., lauantai 25.12. ja sunnuntai 26.12.1993 sekä lauantai 1.1. ja sunnuntai 2.1.1994.

137. Viikonloppu- ja vapaapäivien yhteenlaskettu määrä on näin ollen 13 päivää, jotka on vähennettävä kyseessä olevan jakson 23 päivästä.

138. Määräajan kymmenes eli viimeinen päivä oli toisin sanoen torstaina 6.1.1994, joka on kiistattomasti päätöksen N:o 1/94 antamispäivä.

139. Sääntöjen 5 a artiklan f kohdan sanamuodon perusteella voidaan todeta, että hankintakeskuksen on *päätettävä* asiasta kymmenen päivän määräajassa, ja niin se on myös tehnyt.

140. Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan, että "tämä aika [jonka kuluessa hankintakeskus teki päätöksensä] oli kohtuullinen; sillä ei rikottu sääntöjen 5 a artiklan f kohtaa — — ". [55]

3. Peruste, joka koskee toimivallanjakoa koskevien sääntöjen rikkomista

141. KLE katsoo, että hankintakeskukselle kuuluva toimivalta tehdä hankintasopimuksia ei ole harkinnanvaraista ja ettei sillä ole valtaa jatkaa määräaikaa, jonka kuluessa sen on ratkaistava asia; KLE viittaa tämän perusteen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostamaansa kanteeseen. Komissiolle, joka esittää tämän perusteen tutkimatta jättämistä, koska siinä pelkästään toistetaan kanneperusteet, KLE vastaa, että kyseinen peruste koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut menettelymääräyksiä ja erityisesti asianosaisten oikeutta tulla kuulluksi, kun se ei ottanut huomioon osaa KLE:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämästä tosiseikkoja koskevasta selvityksestä. Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet eivät olleet perehtyneet asiakirja-aineistoon kokonaisuudessaan, koska tätä koskeva selostus suullista käsittelyä varten laaditussa kertomuksessa oli epätäydellinen.

142. Lisäksi KLE katsoo, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisikin ollut perusteltua todeta, kun se totesi, ettei valittaja ollut täsmentänyt toimivaltasääntöjen rikkomista koskevaa perustettaan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi kuitenkin viran puolesta ollut velvollinen tutkimaan, oliko hankintakeskus toiminut näiden sääntöjen mukaisesti.

143. Tämä valitusperuste on jätettävä tutkimatta.

144. Tuomionsa 42 ja 43 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että valittaja ei ollut täsmentänyt kolmatta perustettaan, joka koski toimivallan jakoon liittyvien sääntöjen rikkomista, eikä se näin ollen pitänyt tarpeellisena arvioida tämän kanneperusteen perusteltavuutta.

55 — Tuomion 40 kohta.

145. Ensinnäkin valittaja viittaa pelkästään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostamansa kanteen tiettyihin sivuihin. Vaikka valittaja tämän jälkeen täsmentääkin esittämäänsä kanneperustetta ja toteaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt tutkimatta osan sen esittämistä tosiseikoista, KLE ei perustele miksi se katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt ottamatta huomioon osan asian ratkaisemisen kannalta olennaisista tosiseikoista. Jotta tällainen valitusperuste voidaan ottaa tutkittavaksi, siinä on täsmennettävä perusteettomasti sivuutetut tosiseikat, jotka on esitettävä valituksen kohteena olevien perusteiden yhteydessä tuomion puutteellisuuden toteennäyttämiseksi. Tällaista näyttöä ei kuitenkaan ole esitetty.

146. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole myöskään velvollinen lausumaan nimenomaisesti jokaisesta seikasta, jonka asianosainen esittää vaatimustensa tueksi, jos sen päätös on lainmukaisesti tehty ja jos se on selkeästi ja yksiselitteisesti perusteltu.

147. Kuten edellä olen todennut, [56] ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut oikein asiaa koskevia oikeussääntöjä, kun se on arvioinut, onko hankintakeskus noudattanut sille kuuluvaa määräaikaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi myös, että määräaika oli kohtuullinen ja että sillä ei loukattu oikeusvarmuuden periaatetta. [57] Perusteluissa ei ole mitään sellaista, mikä antaisi aihetta katsoa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi tehnyt ratkaisunsa ilman että sen tuomarit olisivat perehtyneet kaikkiin asianosaisten esittämiin tosiseikkoihin, perusteisiin ja väitteisiin.

148. Väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet eivät olleet perehtyneet asiakirja-aineistoon kokonaisuudessaan, on hylättävä. On kiistatonta, että ainoastaan suulliseen käsittelyyn osallistuneet tuomarit ovat osallistuneet neuvotteluun, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 33 artiklan 2 kohdassa määrätään. Suullisen käsittelyn tarkoituksena on antaa asianosaisille tilaisuus esittää näkökantansa nopeasti mutta kuitenkin täydellisesti ja suoraan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, mikä takaa sen, että esitetyt väitteet ja niiden perustelut tulevat välittömästi sen jäsenten tietoon.

149. On myös kiistatonta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomareilla on ollut koko oikeudenkäynnin ajan saatavillaan jutun asiakirja-aineisto kokonaisuudessaan.

150. Arvostelua, joka kohdistuu suullista käsittelyä varten laadittuun kertomukseen, joka on vain osa käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta, ei näin ollen voida pitää asianmukaisena. Erityisesti koska vaikka KLE on todennut esittäneensä suullista käsittelyä koskevat huomautuksensa 13.9.1996 päivätyllä kirjeellä pyytääkseen siihen korjauksia ja esittääkseen tiettyjä varauksia, jotka koskevat "mahdollisesti harhaanjohtavia sanamuotoja sekä tiettyjä arvioita, [joihin] tarvittaessa [voidaan vedota] suullisen käsittelyn kuluessa", nämä huomautukset eivät kohdistu puutteisiin, jotka johtuisivat epätäydellisestä kertomuksesta ja joihin valittaja sitä paitsi ei olisi pystynyt vastaamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa pidetyn istunnon kuluessa.

56 — Tämän ratkaisuehdotuksen 123 kohta ja sitä seuraavat kohdat.
57 — Tuomion 40 kohta.

151. Lopuksi on syytä korostaa, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kantajan jättäneen täsmentämättä joitakin vaatimuksensa tueksi esittämistään väitteistä, kuten esillä olevassa asiassa, sillä ei ole velvollisuutta korjata kantajan laiminlyöntiä tutkimalla viran puolesta sellaisia väitteitä, jotka tämän olisi pitänyt esittää.

4. Peruste, joka koskee perusteluvelvollisuuden rikkomista

152. KLE väittää, että "perustamissopimuksen 162 artiklassa komissio velvoitetaan perustelemaan päätöksensä ja että sama koskee myös hankintakeskusta sääntöjen 5 a artiklan g kohdan perusteella", kuten se asian ilmaisi tietoja pyytäessään.

153. Komissiota vastaan esittämänsä perusteen ensimmäisessä osassa valittaja väittää, että "10.1.1994 tehty komission päätös", jolla se ilmoitti, että hankintakeskuksen päätös N:o 1/94 oli tehty määräajassa ja että hankintakeskusta vastaan aloitettu laiminlyöntimenettely oli sen vuoksi tullut tarkoituksettomaksi, ei sisältänyt mitään perustetta, jonka nojalla olisi ollut perusteltua myöntää hankintakeskukselle uusi määräaika, jonka kuluessa sen oli ratkaistava, aikoiko se hyväksyä sopimuksen.

154. KLE esittää lisäksi, että komissio on myös arvioinut perusteluvelvollisuutensa väärin päätöksessä 94/95/Euratom, kun se käsitteli raaka-aineiden alkuperää koskevaa kysymystä sanamuodoltaan yleisesti, vaikka sen olisi pitänyt viitata käsitteisiin "alkuperämaa" ja "hankintalähteet".

155. Lopuksi KLE arvostelee komissiota siitä, että se katsoo IVYn kokonaisuudessaan olevan sellainen "erityinen hankintalähde", josta yhteisön olisi vaarallista olla riippuvainen, mikä on ristiriidassa Venäjän federaation kanssa 29.12.1994 tehdyn väliaikaisen sopimuksen kanssa, jossa komissio on sitoutunut katsomaan, että "Venäjä on erityisesti ydinalan hankintapolitiikan osalta muista toimittajista erottuva ja erillinen hankintalähde". KLE vaatii tämän osalta yhteisöjen tuomioistuinta määräämään EY:n tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan [58] mukaisesti, että "— — tälle on esitettävä neuvoston komissiolle antamat neuvotteluohjeet ja muut asiakirjat, jotka liittyvät Venäjän kanssa käytyihin neuvotteluihin kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta", jotta voitaisiin näyttää toteen, että komission näkemys on ristiriidassa sen oman käytännön kanssa.

156. On todettava, että tämän valitusperusteen ensimmäistä osaa ei voida ottaa tutkittavaksi.

58 — Tämä on varmaankin luettava "Euratomin perustamissopimuksen 22 artikla".

157. Perustamissopimuksen ja Euratomin tuomioistuimen perussäännön edellä mainituista määräyksistä [59] ilmenee nimittäin, että muutoksenhaku rajoittuu oikeuskysymyksiin, mutta niistä ilmenee myös, että se voi perustua vain ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antamaan tuomioon liittyviin perusteisiin, kuten esimerkiksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen puuttuvaan toimivaltaan, asian käsittelyssä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtuneeseen oikeudenkäyntivirheeseen, joka on hakijan etujen vastainen, tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtuneeseen yhteisön oikeuden rikkomiseen.

158. KLE:n esittämät väitteet rajoittuvat komission päätöksen 94/95/Euratom ja valittajan päätökseksi luokitteleman 10.1.1994 päivätyn komission kirjeen perustelujen puuttumiseen, eikä niissä esitetä mitään täsmällisiä viittauksia tuomion kohtiin.

159. Ennen kaikkea on syytä panna merkille, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan mukaan asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu kirjallisen käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin.

160. Yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut seuraavaa: "Jos asianosaisella olisi oikeus esittää ensi kertaa vasta yhteisöjen tuomioistuimessa vaatimuksilleen sellaisia uusia perusteita, joihin hän ei ole ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vedonnut, tämä tarkoittaisi, että asianosaisella olisi oikeus laajentaa kannettaan yhteisöjen tuomioistuimessa, jonka toimivalta muutoksenhakuasioissa on rajoitettu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käsiteltyyn asiaan nähden. Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta valitusasioissa on siten rajoitettu kohdistuvaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointiin sille esitetyistä kanneperusteista". [60]

161. KLE ei ole esittänyt osaa näistä väitteistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, joka näin ollen on oikeutetusti rajoittanut tuomion perusteet koskemaan vain sellaisia perusteita, joihin on vedottu.

162. Valituksen kohteena olevan tuomion ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiakirja-aineiston tarkastelu osoittaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ei ole esitetty väitteitä tuotteiden alkuperää koskevan komission päätöksen 94/95/Euratom perusteluista tai 29.12.1994 tehdyn väliaikaisen sopimuksen vaikutuksesta riidanalaiseen sopimukseen.

163. Samoin väite, jonka mukaan uuden määräajan alkamista ja laskemista ei ole perusteltu, koski päätöstä 94/95/Euratom, eikä 10.1.1994 päivättyä kirjettä, kuten nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

164. KLE:n vastauksessaan esittämään ja yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon

59 — Tämän ratkaisuehdotuksen 114 kohta.

60 — Em. asiassa Deere v. komissio annetun tuomion 61 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

14.9.1998 jättämässään kirjeessä toistamaan pyyntöön saada tutustua neuvoston asiakirjoihin ei voitu suostua. Pyynnön sisältö osoittaa, että KLE:n tarkoitus oli saada oikeus tutustua sellaiseen lisänäyttöön, jota ei ollut tutkittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja jota sen vuoksi ei voida luovuttaa yhteisöjen tuomioistuimelle muutoksenhaun yhteydessä. Koska yhteisöjen tuomioistuin ei pääsääntöisesti ole toimivaltainen tutkimaan näyttöä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vastaanottanut käsiteltäväkseen saatettujen tosiseikkojen tueksi, ei yhteisöjen tuomioistuin myöskään voi olla toimivaltainen tutkimaan tosiseikkoja, jotka sille esitetään vasta vireillä olevan oikeudenkäynnin kuluessa.

165. Perusteen toisessa osassa KLE arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on arvioinut vain komission perusteluvelvollisuuden rikkomista koskevaa perustetta, vaikka perusteluvelvollisuus koskee myös hankintakeskusta yhteisön viranomaisena, joka on esittänyt tiedonsaantia ja määräajan pidentämistä koskevan pyynnön, kaikkien sellaisten toimien osalta, jotka kuuluvat perustamissopimuksen 53 artiklan soveltamisalaan. KLE katsoo, että tämä puute tekee hankintakeskuksen päätöksestä lainvastaisen, sillä sen olisi pitänyt ilmoittaa määräajan yksipuolisen pidentämisen syyt. Tämän johdosta komission päätös 94/95/Euratom on valittajan mukaan virheellinen, samoin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 40 kohdassa omaksuma kanta.

166. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostetun kanteen perusteella voidaan todeta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu väite, jonka mukaan hankintakeskus oli rikkonut sääntöjen 5 a artiklan g kohtaan perustuvaa perusteluvelvollisuutta.

167. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei mainitse tätä seikkaa tuomion 44 kohdassa esittämässään tiivistelmässä asianosaisten väitteistä ja niiden perusteluista, eikä se niin ollen ole käsitellyt sitä valituksen kohteena olevan tuomion 46 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa esittämässään arvioinnissa.

168. Tämä väite on siis perusteltu. Näin ollen on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa, ja ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin tältä osin kumoaa tuomion, koska valitusperusteen tätä osaa, joka perustui hankintakeskuksen puutteellisiin perusteluihin, ei käsitelty.

169. Euratomin tuomioistuimen perussäännön 55 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan tämä tuomioistuin voi, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio julistetaan mitättömäksi, ratkaista asian lopullisesti itse, jos asia on ratkaisukelpoinen. Koska asia on ratkaisukelpoinen, on mielestäni hyvän oikeudenhoidon mukaista, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian tältä osin. [61]

170. Sääntöjen 5 a artiklan g kohdan ensimmäisessä virkkeessä, johon KLE vetoaa, mainitaan että "kieltäytymisestä sopimuksen tekemisestä on ilmoitettava niille, joita asia koskee, perustellulla päätöksellä".

61 — Ks. vastaava asia C-298/93 P, Klinke v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 29.6.1994 (Kok. 1994, s. I-3009, 20, 26 ja 27 kohta).

171. Tällä säännöksellä hankintakeskukselle asetetaan perusteluvelvollisuus vain, jos se esittää komissiolle päätöksen, jolla se kieltäytyy sopimuksen tekemisestä, mistä nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole kyse, koska mihinkään KLE:n mainitsemista hankintakeskuksen toimista ei sisälly tällaista kieltäytymistä.

172. Hankintakeskuksen 10.12.1993 päiväämän kirjeen osalta, jolla se määräajan kuluessa tiedusteli KLE:ltä ja BNFL:ltä uraanin alkuperää, on todettava, että jo pelkkä pyynnön kohde osoittaa selvästi, ilman että hankintakeskuksen oli tarpeen selostaa asiaa tarkemmin, miten tärkeänä hankintakeskus piti hankintojen alkuperää koskevien tietojen saamista ennen sopimuksen tekemistä. Siinä vaiheessa ei ollut mitään aihetta olettaa, että se aikoi kieltäytyä sopimuksen tekemisestä.

173. Hankintakeskuksen 20.12.1993 päiväämän kirjeen osalta, jolla se ilmoitti KLE:lle ja BNFL:lle hajauttamispolitiikkaansa koskevista edellytyksistä ja KLE:n jo saavuttamasta riippuvuuden asteesta sekä pyysi asianosaisia esittämään huomautuksensa siitä, että sen mukaan ei mahdollisesti ollut aiheellista tehdä sopimusta, on syytä todeta, että hankintakeskus aloitti tällä kirjeellään vain kontradiktorisen menettelyn luonnosvaiheessa olevasta päätöksestä. Tämän vuoksi hankintakeskuksen kirje oli luonteeltaan tilapäinen, eikä se muodostanut sellaista asianomaiselle vastaista, hylkäävää päätöstä, jota muodollinen perusteluvelvollisuus yksinomaan koskee.

174. Lisäksi implisiittistä päätöstä siitä, että määräaika alkaa kulua vasta täydellisen asiakirjavihkon luovuttamisesta, ei voida rinnastaa myöhemmin tehtyyn päätökseen kieltäytyä IVYstä peräisi olevia toimituksia koskevan sopimuksen tekemisestä.

175. Valitusperusteen toinen osa on näin ollen perusteeton.

5. Peruste, joka koskee hankintakeskuksen harkintavallan väärinkäyttöä

176. KLE väittää, että hankintakeskus ylitti toimivaltansa rajat ja käytti harkintavaltaansa väärin, kun se vaati lisätietoja ja pidensi määräaikaa, koska sillä ei ollut sopimuksen hyväksymistä koskevaa harkintavaltaa, toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut.

177. Valittajan mukaan harkintavallan väärinkäyttö käy ilmi siitä, että hankintakeskus on poikennut aikaisemmasta käytännöstään, jossa se on sallinut katettavan koko uraanintarpeen IVYstä peräisin olevilla toimituksilla. Valittaja toteaa lisäksi, että kieltäytyessään riidanalaisen

sopimuksen tekemisestä hankintakeskus on halunnut suojata länsimaisia uraanintuottajia, ja että se on pyrkinyt siten muuhun tavoitteeseen kuin siihen, johon sillä oli toimivalta.

178. Todettuaan, että "[v]akiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöstä tehtäessä harkintavaltaa on käytetty väärin, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että toimenpide on tehty muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi", ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että "[k]antaja ei mitenkään näytä, että hankintakeskus ja komissio olisivat toimineet muun päämäärän saavuttamiseksi kuin hankintapolitiikan toteuttamiseksi". [62]

179. Edellä esitetyistä syistä [63] yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan ei kuulu esittää näkemyksiä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetystä näytöstä, paitsi jos aineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla.

180. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa valittaja ei millään tavalla näytä toteen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi ottanut aineiston huomioon vääristyneellä tavalla, kun se katsoi, että KLE:n väitteellä, jonka mukaan hankintakeskuksella ja komissiolla ei ollut asiassa mitään harkintavaltaa, ei ollut näytetty toteen harkintavallan väärinkäyttöä. [64]

181. Sitä, että KLE luonnehtii hankintakeskuksen toimivallan ylittämistä harkintavallan väärinkäytöksi, ei voida hyväksyä. Tämä kysymys, jota tässä ratkaisuehdotuksessa käsitellään ensimmäisen valitusperusteen tarkastelun yhteydessä, ei millään tavalla liity harkintavallan väärinkäyttöä koskevaan valitusperusteeseen, jolla ei tarkoiteta, että arvostelun kohteena oleva yhteisön toimielin olisi ylittänyt sille annetun toimivallan, vaan että se käyttää valtuuksiaan muuhun tarkoitukseen kuin siihen, jota varten ne on perustamissopimuksessa sille annettu, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perustellusti on katsonut.

182. Väitteet, joiden mukaan hankintakeskus on toiminut aikaisemman käytäntönsä vastaisesti ja suojannut länsimaisia tuottajia, eivät ole sellaisia tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan näyttää toteen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi ottanut aineistoa huomioon vääristyneellä tavalla. KLE ei nimittäin pyri näyttämään toteen tällaista vääristymistä, sillä kyseessä olevien väitteiden kohde ei ole sama kuin sen väitteen, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti tuomiossaan kantaa.

183. Tämä yksityiskohta osoittaa, että kyseiset väitteet ovat uusia, sillä vaikka ne olisi voitu esittää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, niitä ei kuitenkaan koskaan esitetty harkintavallan väärinkäyttöä koskevan kanneperusteen tueksi esitettyjen väitteiden muodossa asian T-149/94 yhteydessä. Väitteet on näin ollen jätettävä tutkimatta.

62 — Tuomion 53 ja 54 kohta.

63 — Tämän ratkaisuehdotuksen 114 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

64 — Tuomion 52 kohta.

B *Asiassa T-181/94 nostettua kannetta koskevat tuomion toteamukset*

Kumoamista koskeva vaatimus

1. Peruste, joka koskee sääntöjen 5 a artiklan ja perustamissopimuksen hankintaa koskevan VI luvun määräysten rikkomista

184. Valittajan tämän perusteen tueksi esittämät useat väitteet ja niiden perustelut voidaan tarkastelun perusteella jakaa kahteen osaan.

a) Ensimmäinen osa, joka koskee sitä, että asiassa ei ole otettu huomioon hankintakeskuksen toimivallan laajuutta

185. KLE väittää, että hankintakeskuksen asiana ei ole määrittää yhteistä hankintapolitiikkaa, koska se kuuluu yhteisön toimielimille. KLE katsoo, että hankintakeskuksella ei ole niin laajaa harkintavaltaa hankintapolitiikan alalla kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut. Siksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on päinvastoin valvottava tiukasti, että hankintakeskus toimii sille annetun toimivallan rajoissa.

186. Valittaja toteaa lisäksi, että vaikka hankintakeskuksella on velvollisuus kieltäytyä tekemästä sopimusta, jos sille on oikeudellinen este, se ei kuitenkaan saa muuttaa sopimuksen sisältöä lisäämällä siihen alkuperää koskevaa ehtoa, kuten nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

187. Lopuksi valittaja arvioi, että mikään niistä kolmesta oikeudellisesta esteestä, joiden ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut olleen esteenä tilauksen tekemiselle, ei ole ilmeinen.

188. Valittaja ja komissio katsovat, samoin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin valituksen kohteena olevan tuomion 88 kohdassa, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa voidaan soveltaa perustamissopimuksen 61 artiklan ensimmäistä kohtaa, jonka mukaan hankintakeskuksen velvollisuutena on täyttää kaikki tilaukset, jollei niiden toteuttamiselle ole oikeudellisia tai asiallisia esteitä.

189. Tämän kohdan tulkintaepäselvyydet on mielestäni syytä poistaa. Perustamissopimuksen 61 artikla kuuluu VI luvun II jaksoon, jonka otsikkona on "*Yhteisön alueelta tulevat* malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet". [65] Kun lainsäätäjä on halunnut ulottaa tämän jakson määräyksiä seuraavaan jaksoon, jonka otsikkona on "*Yhteisön ulkopuolelta tulevat* malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet", [66] se on nimenomaisesti maininnut tämän. Esi-

65 — Kursivointi tässä.

66 — Kursivointi tässä.

merkiksi 65 artiklassa tehty viittaus 60 artiklaan osoittaa selvästi, että määräyksen soveltamisala ulottuu myös kolmansista maista peräisin olevien raaka-aineiden hankintaan.

190. Mitään tällaista ei ole mainittu 61 artiklan osalta, joten sen soveltamisala rajoittuu selvästi yhteisön alueelta tuleviin tuotteisiin, ja siksi kaikki viittaukset tähän määräykseen tuontitavaroita koskevaa riita-asiaa tutkittaessa nojautuvat mielestäni väärin perustein sen soveltamisalaan.

191. Hankintakeskuksen toiminnan oikeudellista perustaa koskeva kiista on kuitenkin suurimmalta osaltaan muodollinen, koska tätä toimintaa koskevat vaatimukset ovat näkemykseni mukaan rinnastettavissa 61 artiklan vaatimuksiin. Hankintakeskuksen on täytettävä käyttäjien tekemät tilaukset, valvoen kuitenkin samalla, ettei tiettyjä rajoja ylitetä.

192. Tämä velvollisuus ja siihen liittyvät rajoitukset, jotka perustuvat hankintakeskuksen oikeuteen olla hyväksymättä tiettyjä sopimuksia, ovat perustamissopimuksen mukaisia.

193. Perustamissopimuksessa tavoitellun hankintojen säännöllistä ja tasapuolista toimitusta kaikille käyttäjille yhteisössä koskevan päämäärän [67] perusteella voidaan määrittää hankintakeskuksen harkintavallan laajuus. Hankintojen säännöllisen ja tasapuolisen toimittamisen vaatimus velvoittaa hankintakeskusta mahdollisuuksiensa mukaan täyttämään käyttäjien tilaukset, mutta oikeuttaa sen samalla kieltäytymään täyttämästä tilauksia, jotka saattavat vaarantaa hankintojen hajauttamisen tavoitteen tai loukata syrjintäkiellon periaatetta.

194. Näin ollen syyt, joiden perusteella hankintakeskuksella on oikeus kieltäytyä tekemästä sopimusta, ovat samanlaiset kuin ne, jotka luokitellaan oikeudellisiksi esteiksi 61 artiklassa, joten kyseisen määräyksen soveltamisalan rajat eivät vaikuta ensimmäisen oikeusasteen sen nojalla tekemään arviointiin.

195. Ennen kuin ryhdyn tarkastelemaan niitä kolmea perustetta, joilla hankintakeskus perustelee päätöksessään N:o 1/94 vahvistamaansa alkuperää koskevaa edellytystä, on syytä vielä käsitellä valitusperustetta, jonka mukaan hankintakeskuksella ei ole harkintavaltaa hankintapolitiikan alalla, ja sen jälkeen väitettä, jonka mukaan sillä ei ollut toimivaltaa asettaa alkuperää koskevaa edellytystä.

67 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 94 kohta.

196. Kuten Euroopan atomienergiayhteisön muidenkin päämäärien osalta, yhteisön toimielimet hoitavat yhteisölle perustamissopimuksessa uskottuja malmien ja ydinpolttoaineiden toimituksia koskevia tehtäviä niille perustamissopimuksella annettujen toimivaltuuksiensa rajoissa. [68]

197. Perustamissopimuksen 52 artiklassa vahvistetaan yhteisen hankintapolitiikan periaatteet ja perustetaan hankintakeskus, jolla on olennainen tehtävä tämän politiikan toteuttamisessa.

198. Tällä määräyksellä hankintakeskukselle annettu yksinoikeus on väline, jolla se toteuttaa tehtäväänsä yhteisön ydinpolttoaineiden toimitusten alalla. Samalla vahvistetaan käyttäjien syrjimättömyysperiaate yhtäläisen hankintalähteille pääsyn vaarantumisen välttämiseksi, minkä on oltava ohjenuorana hankintakeskukselle sen täyttäessä tehtäviään. [69]

199. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti todennut valituksen kohteena olevan tuomion 86 kohdassa seuraavaa: "Sääntöjen 5 a artiklassa perustettu yksinkertaistettu menettely ei poista hankintakeskukselta sen yksinoikeuksia — —. Hankintakeskuksella on myös yksinkertaistetussa menettelyssä oikeus olla hyväksymättä sopimusta, joka voisi haitata perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamista." Yksityiskohtaiset säännöt hankintakeskuksen tehtävien hoitamisesta kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen osalta vahvistetaan hankintakeskuksen säännöissä, jotka on annettu perustamissopimuksen 60 artiklan viimeisessä kohdassa tehdyn valtuutuksen nojalla, ja niitä sovelletaan 65 artiklan nojalla myös yhteisön ulkopuolelta tuleviin toimituksiin. [70]

200. Sääntöjen 5 a artiklan perusteella voidaan todeta, että käyttäjien ja tuottajien välisten suorien yhteyksien salliminen ei poista hankintakeskukselta sen yksinoikeutta tehdä sopimuksia.

201. Hankintakeskuksen toimivaltaa koskevien perustamissopimuksen määräysten mukaan sillä on joka tapauksessa laaja harkintavalta, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti korostanut, [71] sekä talous-, kauppa- että ydinpolitiikan alalla.

68 — Perustamissopimuksen 2 artiklan d kohta ja 3 artiklan 1 kohta.

69 — Perustamissopimuksen 52 artiklan a kohdassa määrätään seuraavaa: "kielletään kaikki sellaiset menettelyt, joiden tavoitteena on varmistaa tietyille käyttäjille etuoikeutettu asema". Hankintakeskus ei saa 52 artiklan 2 kohdan viimeisen kohdan mukaan "hankintojen käyttötarkoituksen perusteella syrjiä ketään käyttäjää".

70 — Komission päätöksen 94/285/Euratom 20 kohdan kolmannessa alakohdassa todetaan seuraavaa: "Hankintakeskus ei menetä primäärioikeuden nojalla sille kuuluvaa toimivaltaa sen seurauksena, että perustamissopimuksen 60 artiklan kuudennen alakohdan perusteella vahvistetun yksinkertaistetun menettelyn mukaan tuottajat ja käyttäjät voivat neuvotella keskenään sopimuksista suoraan ja yksinkertaisemmin".

71 — Tuomion 90 kohta.

202. Tämän toimivallan laajuutta ei kuitenkaan pidä yliarvioida, eikä myöskään ole syytä unohtaa, että sen oikeutus perustuu hankintakeskuksen ja komission välisiin suhteisiin.

203. Hankintakeskuksen todellinen luonne selviää, kun tutkitaan perustamissopimuksen muita asiaan liittyviä määräyksiä, erityisesti sen 53 ja 54 artiklaa. Vaikka viimeksi mainitussa artiklassa vahvistetaan, että hankintakeskus on oikeushenkilö ja että sillä on taloudellinen itsemääräämisoikeus, määrätään 53 artiklan ensimmäisessä kohdassa, että se toimii komission valvonnassa. Tässä kohdassa määrätään vielä yksityiskohtaisemmin, että komissio "vahvistaa hankintakeskuksen toiminnan suuntaviivat, komissiolla on vetooikeus hankintakeskuksen päätöksiin ja komissio nimittää sen pääjohtajan ja varapääjohtajan".

204. Näin ollen komissio ei ole hankintakeskukseen nähden pelkkä valitusviranomainen, joka voi puuttua asiaan vain, jos riidanalaisesta toimenpiteestä myöhemmin tehdään valitus, siten kuin tuomioistuin, jonka tehtävänä on lausua riippumattoman hallintoviranomaisen toimenpiteistä. Kun otetaan huomioon komission hankintakeskusta koskeva aloite- ja kielto-oikeus, vaikuttaa hankintakeskuksen harkintavalta päinvastoin olevan täysin riippuvainen komission vahvistamasta politiikasta.

205. Näin ollen valittaja ei voi väittää, että hankintakeskus olisi virheellisesti anastanut itselleen vallan määrittää yhteinen hankintapolitiikka perustamissopimuksessa yhteisön toimielimille määrättyjen toimivaltasääntöjen vastaisesti.

206. Hankintakeskuksen hallinnollisen toimintarakenteen vuoksi ei voida katsoa, että sen tekemät päätökset perustuisivat jonkinlaiseen autonomisesti käytettyyn oikeuteen määrätä yhteisestä hankintapolitiikasta, koska nämä päätökset, jotka komissio on ennen niiden tekoa ainakin implisiittisesti hyväksynyt ja jälkeenpäin vahvistanut, ovat selvästi syntyneet kyseisen toimielimen tietyn hallinnollisen jaoston harjoittaman politiikan tuloksena.

207. Komissio on näin ollen juuri se yhteisön toimielin, jonka tehtäväksi on perustamissopimuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti uskottu yhteisön käyttäjien hankintapolitiikka, ja vaikka hankintakeskukselle on annettu laaja harkintavalta tällä alalla, on syytä muistaa, että se voi käyttää sitä vain komission asettamissa rajoissa.

208. Väite, jonka mukaan hankintakeskus on ottanut itselleen liian suuren vallan yhteisen hankintapolitiikan määrittämisessä, on näin ollen hylättävä.

209. KLE väittää, että hankintakeskuksella ei ole oikeutta muuttaa sopimuksen sisältöä lisäämällä siihen ehtoja, toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tältä osin arvioinut.

210. Sääntöjen 5 a artiklan mukaan hankintakeskuksen on päätettävä joko sopimuksen tekemisestä taikka sen tekemisestä kieltäytymisestä. Kuten edellä olen todennut, ei mielestäni kuitenkaan ole perustamissopimuksen tavoitteiden mukaista rajoittaa hankintakeskuksen päätösvaltaa silloin, kun sillä ei ole tiedossaan toimitusten alkuperää, tai, kuten nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, kun sillä on perusteltua syytä olettaa, että raaka-aineiden alkuperä saattaa vaarantaa yhteisön jäsenvaltioiden hankinnan varmuuden. [72]

211. Lisättäköön vielä, että riidanalaista ehtoa ei voida rinnastaa sopimuksen muuttamiseen, koska sopimuspuolet eivät itsekään olleet varmoja raaka-aineiden alkuperämaasta silloin, kun hankintakeskus teki sopimusta koskevan päätöksensä, mikä osoittaa, että hankintakeskuksen asettama ehto koski sellaista yksityiskohtaista sääntöä, jota sopimuksessa ei ollut lopullisesti vahvistettu. Lisäksi katson, että hankintakeskus toimi kyseisten tietojen puuttuessa 5 a artiklan määräysten mukaisesti, kun se päätti tehdä sopimuksen sillä ehdolla, että raaka-aineet eivät olisi peräisin IVYstä, mutta kieltäytyä tekemästä sopimusta päinvastaisessa tapauksessa. Näin ollen kyseisessä määräyksessä esitetty vaihtoehto on otettu huomioon.

212. KLE asettaa kyseenalaiseksi esteet, joihin komissio on vedonnut ja joiden ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut olevan olemassa.

213. Syyt, jotka ovat esteenä tilauksen tekemiselle, ovat kuten on todettu, ulkopuolisten hankintalähteiden hajauttamisen vaatimus, kaupallisia suhteita koskevasta sopimuksesta johtuva hintataso ja yhtäläisen hankintalähteille pääsyn vaatimus.

214. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut, että "kun kyseessä ovat talous-, kauppa- ja ydinpoliittiset päätökset, hankintakeskuksella on joka tapauksessa laaja harkintavalta sen toimiessa toimivaltansa rajoissa". Tämän perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että sen lailli-suusvalvonnan on rajoituttava koskemaan sitä, liittyykö asiaan ilmeinen arviointivirhe tai harkintavallan väärinkäyttö. [73]

72 — Tämän ratkaisuehdotuksen 101 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

73 — Tuomion 90 kohta.

215. Hankintakeskuksen ja komission tekemät talous-, kauppa- ja ydinpoliittiset päätökset määräytyvät sekä syrjintäkieltoa että hankinnan varmuutta koskevien vaatimusten mukaan. Päätöksiin vaikuttaa näin ollen ydinaineiden markkinoiden nykyinen ja tuleva tila, minkä vuoksi on välttämätöntä tehdä kysynnän ja tarjonnan rakenteen oletettua kehitystä koskeva arvio, jossa otetaan huomioon sellaiset taloudelliset tekijät kuten hinta tai kolmansien maiden tuottamiensa ydinpolttoaineiden viennissä noudattaman suuntauksen seuraukset.

216. Kun kyseessä on monitahoisten taloudellisten tilanteiden arviointi, hankintakeskuksella on komission valvonnassa laaja harkintavalta, kuten komissiollakin on yhteistä kauppapolitiikkaa koskevissa asioissa. [74]

217. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkemykseen on yhdyttävä, kun se arvioi, että laillisuusvalvonnan on rajoituttava koskemaan sitä, onko menettelymääräyksiä noudatettu, onko riidanalaisen valinnan perustana olevat tosiseikat määritetty aineellisesti oikein, sekä sitä liittyykö asiaan näiden tosiseikkojen ilmeinen arviointivirhe tai harkintavallan väärinkäyttö. [75]

218. KLE väittää, että IVYstä peräisin oleviin toimituksiin liittyvän pitkäaikaisen riippuvuuden vaaraan perustuvaa oikeudellista estettä ei ole.

219. Valittajan väitteet, sellaisina kuin ne suullisen käsittelyn perusteella ovat arvioitavissa, ovat olennaisilta osiltaan seuraavat.

220. KLE:n mukaan IVYstä peräisin olevia toimituksia koskevan, yhteisössä sallitun riippuvuuden asteen vahvistaminen kuuluu yhteisön toimielinten, eikä hankintakeskuksen toimivaltaan.

221. Ennen kuin jatkan valittajan esittämien perustelujen käsittelyä, viittaan tältä osin selontekooni, joka koskee hankintakeskukselle perustamissopimuksen nojalla kuuluvaa toimivaltaa yhteisen hankintapolitiikan alalla, ja jossa olen jo osoittanut, että tätä väitettä ei voida hyväksyä. [76]

222. Valittaja toteaa lisäksi, että komissio on viitannut IVY-maiden tämänhetkiseen tuotantokapasiteettiin, joka on noin 25 prosenttia. Komissio ei valittajan mukaan maininnut lainkaan pitkän aikavälin tuotantokapasiteettia

74 — Ks. esim. asia 260/84, Minebea v. neuvosto, tuomio 7.5.1987 (Kok. 1987, s. 1975, 28 kohta) ja asia C-156/87, Gestetner Holdings v. neuvosto ja komissio, tuomio 14.3.1990 (Kok. 1990, s. I-781, 63 kohta).

75 — Tuomion 90 kohta.

76 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 195 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

eikä siitä yhteisölle aiheutuvaa pitkän aikavälin riippuvuutta, vaikka se pitikin näitä tietoja välttämättöminä arvioitaessa yhteisön riippuvuutta IVYstä. Vaikka Euroopan unioni on tunnustanut Venäjän federaation ja muiden IVY-maiden itsenäisyyden vuoden 1991 lopussa, ja vaikka kaikki entiseen Neuvostoliittoon kuuluneet valtiot eivät olekaan IVYn jäseniä, ei hankintakeskus eikä myöskään komissio ole ottanut huomioon, että näiden itsenäisten valtioiden tuotantokapasiteetissa on huomattavia eroja.

223. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin rikkoi perustamissopimuksen 61 artiklaa yhdessä sen 2 artiklan d kohdan ja 3 artiklan 1 kohdan viimeisen virkkeen kanssa sekä sen 136 artiklaa, kun se käsitteli koko IVYä yhtenä hankintalähteenä luonnehtiessaan yhteisön pitkäaikaisen riippuvuuden vaaraa sopimuksen tekoa koskevaksi oikeudelliseksi esteeksi, ja omaksui siten komission esittämät olettamukset tutkimatta asiaa lainkaan.

224. Komissio perusti näkemyksensä pelkästään tuotantokapasiteettiin, eikä se ottanut huomioon hintojen laskua erityisesti satunnaisten erien markkinoilla, eikä myöskään sitä, että IVYstä peräisin olevien raaka-aineiden runsas saatavuus johtui suurista varastoista. Valittajan mukaan oli kuitenkin odotettavissa, että kyseisissä valtioissa olevat huomattavat varastot poistuisivat muutamassa vuodessa, uraaniesiintymistä ja IVYn tuotantokapasiteetista riippumatta. Koska komission mukaan IVY-maiden tuotannon osuus oli noin 25 prosenttia, ja kun tämä määrä oli samalla IVYstä peräisin olevien toimitusten suurin sallittu riippuvuusaste, komissio on valittajan mukaan tehnyt ilmeisen arviointivirheen väittäessään, että se, että jokin yksittäinen yritys ylittää tämän 25 prosentin osuuden, saattaisi johtaa pitkällä aikavälillä koko yhteisön kohtuuttomaan riippuvuusasteeseen IVYstä peräisin olevista toimituksista. Itse asiassa varastojen poistuminen on ollut olennainen syy siihen, että hinnat ovat laskeneet erityisesti satunnaisten erien markkinoilla.

225. KLE väittää edelleen, että hankintakeskus ja komissio ovat myös erehtyneet hintakehitystä koskevissa arvioissaan. Sen mukaan oli alusta lähtien selvää, että hinnat vakautuvat vuoteen 2000 mennessä. Itse asiassa hinnat ovat KLE:n mukaan olleet vakaat jo vuodesta 1996.

226. Valittaja toteaa lisäksi, että ensi vuosisadan alussa tuotantokapasiteetti kattaa noin 90 prosenttia kysynnästä. Siksi ei voida katsoa, että tuotannossa näin lyhyen aikavälin ollessa kyseessä vallitsisi "rakenteellinen alijäämä", siten kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut. Itse asiassa yhteisön tuotannossa on "alijäämäinen rakenne", koska yhteisössä sijaitsevat uraaniesiintymät ovat hyvin vähäisiä. Vaikka hajauttamispolitiikka olisi miten taitavaa, sillä ei voida muuttaa tätä tilannetta, koska luonnon lakien mukaan uraaniesiintymien maailmanlaajuinen jakautuminen ei kuulu hankintakeskuksen "hankintapolitiikkaan". Tämä oli myös syy siihen, että yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi ENU:n

valituksen asiassa ENU vastaan komissio antamassaan tuomiossa. [77]

227. Valittaja arvostelee komissiota siitä, että se on ottanut huomioon, että valittaja on kattanut yli 150 prosenttia vuotuisista tarpeistaan ostamalla satunnaisten erien markkinoilta IVYstä peräisin olevia raaka-aineita ja että komissio pitää satunnaisten erien markkinoilta suoritettavia hankintoja koskevaa 10 prosentin rajoitusta yhtenä yhteisön hankintapolitiikan perusperiaatteena. Tämä näkemys ei ole valittajan mukaan yhteensopiva perustamissopimuksessa määrätyn toimivallan jaon kanssa, ja on vastoin sopimusvapautta samoin kuin Saksan perustuslaissa ja yhteisön oikeusjärjestyksessä taattua yritysvapautta.

228. Mikään perustamissopimukseen sisältyvän oikeusjärjestyksen määräys ei oikeuta velvoittamaan yrityksiä kattamaan suurinta osaa hankintatarpeistaan monivuotisilla sopimuksilla satunnaisten erien markkinoiden sijasta. Sopimuspuolten välisten hankintasopimusten voimassaoloaika kuuluu ainoastaan sopimuspuolten toimivaltaan, vaikka hankintakeskuksella onkin yksinomainen toimivalta tehdä sopimukset tai kieltäytyä niiden tekemisestä. Näkemys, jonka mukaan valittajan satunnaisten erien markkinoilta tekemillä hankinnoilla loukataan yhtäläisen hankintalähteille pääsyn periaatetta tai käytetään hyväksi perustamissopimuksen 52 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua etuoikeutettua asemaa, ei ole oikeudellisesti paikkansa pitävä. Valittajan mukaan tuomio on kumottava myös tällä perusteella.

229. Valittaja toteaa edelleen, että vapaassa markkinataloudessa olisi käsittämätöntä, että taloudellista toimijaa kiellettäisiin toimimasta ainoastaan sillä perusteella, että tämä on arvioinut markkinakehitystä paremmin kuin kilpailijat, ja on päättänyt tämän perusteella olla tekemättä pitkäaikaisia sopimuksia.

230. Lopuksi valittaja katsoo, että "sisäinen arviointiperuste", jonka mukaan jokaisen käyttäjän osalta sallitaan 25 prosentin riippuvuus IVYstä peräisin olevista toimituksista, on ylitetty hankintakeskuksen aikaisemmin vuosina 1991 ja 1992 tekemillä sopimuksilla, ilman että hankintakeskus olisi nähnyt siinä mitään oikeudellista estettä. Valittaja katsoi siten voivansa oikeutetusti arvioida, ettei hankintakeskuksella ollut mitään muistuttamista sopimusta vastaan.

231. Valittajan esittämien väitteiden tarkastelu osoittaa selvästi, että se pyrkii pääasiallisesti riitauttamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamat tosiseikat ja asettamaan kyseenalaiseksi viimeksi mainitun sekä tosiseikoista että sille esitetystä näytöstä tekemän itsenäisen arvioinnin. Sitä se ei kuitenkaan voi tehdä. [78] Jos yhteisöjen tuomioistuin tutkisi jokaisen näistä väitteistä, joita voidaan suurimmaksi osaksi pitää luonteeltaan puhtaasti tosiseikkoihin perustuvina, se merkitsisi sitä, että yhteisöjen tuomioistuimelle annetaan muutoksenhaun yhteydessä toimivalta tutkia tosiseikkoja koskevaa monitahoista kysymystä perustamissopimuksen ja Euratomin tuomioistuimen perussäännön määräysten vastaisesti.

77 — Asia C-357/95 P, tuomio 11.3.1997 (Kok. 1997, s. I-1329).

78 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 114 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

232. Todettakoon vielä, että KLE ei muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta ilmoita väitteissään millään tavalla, eikä ainakaan täsmällisesti, miltä kaikilta osilta tuomion kumoamista vaaditaan, mitä edellytetään yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksessä, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin itse on tulkinnut sitä vakiintuneessa oikeuskäytännössään. [79]

233. Lisäksi väitteet on kohdistettu hankintakeskusta tai komissiota vastaan, kun taas ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisuun ei kohdisteta minkäänlaista arvostelua, eikä edes vähäisintäkään viittausta.

234. Samaten kumoamista koskevan vaatimuksen tueksi esitettävä oikeudellista perustaa koskeva KLE:n selvitys puuttuu suureksi osaksi, tai niiltä osin kuin oikeudellinen perusta on esitetty, sitä ei ole selostettu täsmällisesti eikä muotoiltu siten, että se olisi ehdottomasti tukenut valituksen kohteena olevaa tuomiota vastaan kohdistettua perustelua.

235. Erityisesti sen väitteen osalta, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut huomioon kaikki IVYn jäsenvaltiot yhtenä hankintalähteenä päättelyssään, jonka perusteella se katsoi, että sopimuksen tekoa koskeva oikeudellinen este oli olemassa, on syytä todeta, että viittaukset perustamissopimuksen tiettyihin yksittäisiin määräyksiin eivät muodosta riittävää perustetta sille, että yhteisöjen tuomioistuin voisi tutkia asian tosiseikkoja. Valittaja ei nimittäin esitä mitään sellaista tosiseikkaa, joka yhdistäisi väitetyt virheet niihin määräyksiin, joihin valittaja vetoaa.

236. Katson näin ollen, että hankintalähteiden hajauttamispolitiikkaan liittyvän esteen kyseenalaistamiseksi esitettyjä väitteitä ei voida ottaa tutkittaviksi.

237. Koska KLE:n esittämät väitteet tältä osin on hylättävä, ei yhteisöjen tuomioistuimen näkemykseni mukaan ole tarpeen muilta osin lausua valitusperusteen siitä osasta, jossa asetetaan kyseenalaisiksi toisaalta kaupallisia suhteita koskevan sopimuksen 14 artiklaan perustuvaa oikeudellista estettä ja toisaalta yhtäläistä hankintalähteille pääsyä koskevat tuomion perustelut.

238. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuin hylkää kaikki valitusperusteet, jotka kohdistuvat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion sellaisiin perusteluihin, joilla ei ole vaikutusta asian ratkaisuun, koska tuomiota ei voida kumota niiden perusteella. [80]

239. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on riittävää, että yksikin sopimuksen tekemistä vas-

79 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 82 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

80 — Ks. erityisesti asia C-137/95 P, SPO ym. v. komissio, määräys 25.3.1996 (Kok. 1996, s. I-1611, 47 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

taan esitetyistä ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen hyväksymistä syistä on sellainen, että sitä ei voida asettaa kyseenalaiseksi, jotta päätöstä 94/285/Euratom tältä osin voidaan pitää laillisena. Tuomion perustelut, jotka koskevat päätöksen tutkimista, muodostavat riittävän perusteen valituksen hylkäämiseksi tältä osin.

242. Olen jo edellä esittänyt, miksi perustamissopimuksen 2 artiklan d kohdassa mainittu periaate, jolla turvataan säännölliset toimitukset kaikille käyttäjille yhteisössä, on mielestäni riippuvainen hankintalähteiden hajauttamisesta. [81] Toisin kuin KLE katsoo, tätä on pidettävä perustamissopimuksen itsenäisenä tavoitteena, sillä ilman sitä periaate menettäisi sisältönsä.

b) Toinen osa, joka koskee perustamissopimuksen 1 ja 2 artiklan tavoitteiden rikkomista

243. Valittaja ei myöskään täsmennä niitä oikeudellisia seikkoja, joihin se perustaa väitteensä, että hankinnan vapaudelle perustamissopimuksessa asetetut rajoitukset eivät ole perusteltuja.

240. KLE väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt ottamatta huomioon perustamissopimuksen 1 ja 2 artiklan mukaiset tavoitteet, kun se totesi, että on yhteisön ydinteollisuuden etujen mukaista, ettei yhdestä hankintalähteestä, kuten IVYstä kokonaisuudessaan, tule liian tärkeää verrattuna vaihtoehtoisiin hankintalähteisiin.

244. Sama huomautus voidaan myös esittää hankintalähteen käsitettä koskevan väitteen osalta. Valittaja ei ole esittänyt mitään oikeudellista perustetta sen väitteensä tueksi, jonka mukaan tämä käsite koskisi ainoastaan valtioita, mutta ei tiettyä valtioryhmää tai maantieteellistä aluetta. Päinvastoin, valittaja esittää vain lisää tosiseikkoja ja osoittaa siten, että se haluaa asettaa kyseenalaiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioinnin.

241. KLE:n mukaan vain itsenäisiä valtioita voidaan pitää hankintalähteinä. Lisäksi se katsoo, että hankintalähteiden hajauttaminen ei kuulu perustamissopimuksen 2 artiklassa mainittuihin tavoitteisiin. Sitä paitsi komissio ja hankintakeskus ovat sen mukaan loukanneet perustamissopimuksessa käyttäjille taattua hankinnan vapauden periaatetta.

245. Todettakoon vielä pelkkänä sivuhuomautuksena, että koska perustamissopimuksessa ei esitetä tarkkaa maantieteellistä määritelmää hankintalähteistä, jotka on otettava huomioon hankintojen varmuutta ja hajauttamista kos-

81 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 94 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

kevia tavoitteita toteutettaessa, ei sitä mahdollisuutta voida sulkea pois, että useampi valtio otetaan huomioon yhdessä, kun arvioidaan mitä vaaroja yhteisölle saattaa aiheutua siitä, että näiden valtioiden kanssa tehtyjen sopimusten määrä lisääntyy. Näissä olosuhteissa voidaan tiettyjen itsenäisten valtioiden ryhmään ehdottomasti soveltaa yhtä ainoaa sallitun riippuvuuden enimmäisrajaa.

2. Peruste, joka koskee oikeusvarmuuden periaatteen ja yhdenvertaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden loukkaamista

a) Oikeusvarmuuden periaatteen loukkaaminen

246. Kuten suullista käsittelyä varten laaditussa kertomuksessa todetaan, KLE on väittänyt, että hankintakeskuksen toiminnasta on puuttunut avoimuus, johdonmukaisuus ja ennakoitavuus, ja että se on vapautunut tällä tavoin kaikesta demokraattisesta kontrollista.

247. Valittaja väittää, ettei hankintakeskuksen päätöksestä N:o 1/94 ilmene, että markkinahintaan sidottuja hintoja koskeva edellytys perustuu Neuvostoliiton kanssa tehdyn kaupallisia suhteita koskevan sopimuksen 14 artiklaan, eli sellaisen valtion kanssa tehtyyn sopimukseen, joka on lakannut olemasta. Valittaja katsoo, etteivät suljetuin ovin kokoontuvan neuvoa-antavan komitean yhteydessä perustetun asiantuntijatyöryhmän vuonna 1992 tekemät toteamukset voineet sitoa valittajaa, koska ne perustuvat pelkästään länsimaisiin tuotantokustannuksiin, jotka eivät vastaa markkinahintoihin sidottuja hintoja. Valittajan mukaan ei ollut odotettavissa, että hankintakeskus tekisi vuoden 1992 vuosikertomuksessa tekemästään toteamuksesta, jonka mukaan IVYstä peräisin olevan luonnonuraanin tuonnin osuus yhteisön nettotarpeista oli noin 25 prosenttia, sen johtopäätöksen, että IVYn "olemassa oleva pitkän aikavälin tuotantokapasiteetti" samoin kuin sen osuus maailmanlaajuisesta tuotannosta olisivat samoin 25 prosenttia. Valittaja ei myöskään voinut odottaa, että hankintakeskus tai komissio jättäisivät noudattamatta IVYyn kuuluvien valtioiden kanssa tehtyjä kansainvälisiä sopimuksia, joiden perusteella kunkin niistä on katsottava olevan erillinen hankintalähde. Koska hankintakeskus oli aiemmin tehnyt KLE:n ja muiden käyttäjien kanssa sopimuksia myös muilla kuin "markkinahintoihin sidotuilla hinnoilla", mistään ei voitu päätellä, että hankintakeskus johtaisi sisäisestä asiakirjasta täysin erilaisen "yhteisen hankintapolitiikan", kun myöskään 52 artiklan 1 kohdassa ei myönnetä sille mitään oikeutta siihen.

248. KLE toteaa lisäksi, ettei edes erittäin huolellinen taloudellinen toimija olisi voinut odottaa, että hankintakeskus katsoisi, että yhteisön hankintojen varmuus vaarantuisi keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, jos yksi ainoa valittajan kaltainen pieni käyttäjä, joka ei ole tehnyt pitkän aikavälin sopimuksia, kattaisi yhden vuoden aikana 150 prosenttia vuotuisista tarpeistaan ostamalla raaka-aineet satunnaisten erien markkinoilta.

249. Tällä perustelulla KLE pyrkii tosiasiallisesti asettamaan kyseenalaiseksi arvioinnin, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt sen käsiteltäviksi saatetuista tosiseikoista.

250. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, että "hankintakeskuksen toiminnan perusteet, eli neuvoston päätöslauselma, jonka 5 kohdan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa ilmaistaan yhteisön ulkopuolisten hankintalähteiden maantieteellistä hajauttamista koskeva päämäärä samoin kuin kaupallisia suhteita koskeva sopimus, jonka 14 artiklassa määrätään, että hintojen on oltava markkinahintaan sidottuja, on molemmat julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*". [82]

251. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toistanut hankintakeskuksen vuoden 1992 vuosikertomukseen sisältyvät tiedot IVYstä peräisin olevan luonnonuraanin tuonnin ja tulevia toimituksia koskevien sopimusten huomattavista määristä, hinnasta "— — hintaan, joka ei vastannut länsimaissa todettuja tuotantokustannuksia", ja siitä, että komissio ja hankintakeskus katsovat, että on syytä ryhtyä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi, ja se on perustellusti voinut todeta, että "[k]oska on ollut helposti saatavilla tietolähteitä, jotka tällä erityisellä ja selkeästi yksilöidyllä alalla toimivan kohtuullisen huolellisen taloudellisen toimijan on täytynyt tuntea, ei voida katsoa, että asiassa olisi toimittu avoimuusperiaatteen vastaisesti". [83]

82 — Tuomion 125 kohta.

83 — Tuomion 126 ja 127 kohta.

252. Valittaja on tyytynyt esittämään puhtaasti tosiseikkoihin perustuvia väitteitä, esittämättä ainoatakaan oikeudellista seikkaa, joka saattaisi asettaa kyseenalaiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioinnin.

b) Yhdenvertaista kohtelua koskevan velvoitteen rikkominen

253. KLE väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tutkinut asianmukaisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskevia väitteitä.

254. Valittaja toteaa, että perustamissopimuksen 52 artiklan 2 kohdan viimeisen alakohdan nojalla hankintakeskuksella on velvollisuus olla syrjimättä käyttäjiä sen perusteella, mihin tarkoitukseen ne aikovat käyttää hankintoja. Hankintakeskuksen käyttämästä sisäisestä arviointiperusteesta aiheutuu valittajan mukaan se, että suurten valtiollisten yritysten sallitaan hankkivan samat määrät IVYyn kuuluvista valtioista peräisin olevaa uraania kuin yksityisten pienten yritysten, jotka ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä, vaikka suuret valtiolliset yritykset pystyvät tekemään suunnitelmansa paremmin ja pidemmälle aikavälille kuin valittajan kaltaiset pienet yritykset. Valittajan mukaan tällainen toiminta on syrjintää.

255. KLE tyytyy toteamaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tutkinut kan-

neperusteen tätä osaa, eikä yksilöi lainkaan niitä puutteellisuuksia, jotka saattavat vaikuttaa tuomion pätevyyteen. Päinvastoin on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti hyväksynyt hankintakeskuksen kannan, jonka mukaan se soveltaa sallitun riippuvuuden enimmäisrajaa kuhunkin taloudelliseen toimijaan taatakseen yhteisössä toimiville yrityksille yhtäläisen hankintalähteille pääsyn. [84]

256. Tähän on syytä lisätä, että kunkin yrityksen tarpeiden enimmäisprosenttiosuuden vahvistamisesta ei aiheudu mitään hankintojen käyttöön perustuvaa syrjintää, eikä mitään muutakaan syrjintää. Joka tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tätä kohtaa koskevassa arvioinnissa ei ole rikottu mitään oikeussääntöä.

c) Suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen

257. KLE väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt huomiotta, että ylittäessään toimivaltansa hankintakeskus on itse määrittänyt hankintapolitiikkansa tutkimatta perustamissopimuksen 65 artiklan toisessa kohdassa ja 70 ja 72 kohdassa tarjottuja mahdollisuuksia, ja ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole todennut, että toimitussopimukseen sisältyvän ehdon muuttamisella jälkeenpäin loukataan vakavasti yhteisön oikeusjärjestyksessä suojattua sopimusvapautta. Tällainen loukkaus olisi sen mukaan täytynyt perustella erityisesti suhteellisuusperiaatteen valossa.

258. Valittajan mukaan perustamissopimuksen 61 artiklan ensimmäisen kohdan, hankintakeskuksen perussäännön ja sääntöjen 5 a artiklan f kohdan mukaan hankintakeskuksella on ainoastaan toimivalta tehdä sille esitetyt sopimukset tai kieltäytyä niiden tekemisestä kokonaisuudessaan, mutta ei lisätä niihin uusia ehtoja. Valittajan mukaan ainoastaan yhdessä tapauksessa, eli perustamissopimuksen 65 artiklan toisessa kohdassa, myönnetään hankintakeskukselle oikeus puuttua sopimuksen muotoon. Mutta myös tällaisessa tapauksessa hankintakeskus voi määrätä hankintojen maantieteellisestä alkuperästä vain jos se varmistaa käyttäjälle vähintään yhtä edulliset ehdot kuin tilauksessa mainitut. Perustamissopimuksen 65 artiklan toisen kohdan analoginen soveltaminen ei valittajan mukaan ole sallittua, koska esillä olevassa asiassa toimitusehtoja on muutettu sopimuspuolten vahingoksi, joten esillä olevassa asiassa on pelkästään noudatettava perustamissopimuksen 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyä velvollisuutta. Koska sopimuksen täytäntöönpanemiselle ei ollut mitään oikeudellista tai asiallista estettä, hankintakeskuksella oli näin ollen velvollisuus tehdä sopimus. Siinä tapauksessa, että olisi todella ollut olemassa oikeudellinen este sopimuksen täytäntöönpanolle, perustamissopimuksen 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa olisi valittajan mukaan velvoitettu hankintakeskus kieltäytymään sopimuksenteosta. Kun hankintakeskus kuitenkin teki sopimuksen ja lisäsi siihen sopimusehdon, se ylitti valittajan mukaan toimivaltansa.

259. Valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se ei ole ottanut huomioon valittajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämiä perusteluja ja lisäksi että sen antama tuomio oli useissa kohdissa riittämättömästi perusteltu.

84 — Tuomion 132 kohta.

260. On kuitenkin todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lausunut selkeästi ja riittävästi valittajan esittämien perustamissopimuksen määräysten soveltamisen tarpeettomuudesta, kun se totesi, että hankintakeskuksen on "hankintapoliittisten tavoitteidensa mukaisesti estettävä IVYstä peräisin oleva muilla kuin markkinahintaan sidotuilla hinnoilla tapahtuva tuonti". [85]

261. Ennen kaikkea ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on riittävästi perustellut sitä, että hankintakeskuksen asettama alkuperää koskeva edellytys on asianmukainen suhteellisuusperiaatteen valossa, viittaamalla tuomion muihin perusteisiin, joiden mukaan hankintakeskuksella on oltava valta kieltää uraanin tuonti, jos siitä aiheutuisi haittaa hankintalähteiden maantieteelliselle hajauttamiselle.

262. Riidanalaisen toimenpiteen tavoite mainitaan näin ollen nimenomaisesti, ja tuomiosta käy selvästi ilmi, että IVYstä peräisin olevien ydinaineiden tuonnin jatkuminen saattaa haitata säännöllistä toimitusta. [86]

263. Sen väitteen osalta, jonka mukaan hankintakeskuksella ei ole ollut toimivaltaa vahvistaa sopimuksen tekemistä koskevaa edellytystä ja ettei sopimuksen tekemiselle ollut esteitä, viittaan näistä kysymyksistä edellä esittämiini arviointeihin. [87]

264. Edellä esitetyn perusteella KLE:n esittämä valitusperuste on hylättävä.

3. Peruste, joka koskee toimivallan jakoa koskevien sääntöjen rikkomista

265. KLE väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt huomiotta perustamissopimuksessa määrätyn toimivallan jaon todetessaan, että hankintakeskuksella on oikeus määrittää yhteinen hankintapolitiikka, vaikka sen tehtävät ovat pelkästään kirjaamistehtävien kaltaisia ja vaikka sen toimivalta on puhtaasti kaupallista.

266. Viittaan tältä osin edellä esittämiini arviointeihin hankintakeskuksen ja komission asemasta yhteisön hankintapolitiikan määrittämisessä sekä hankintakeskuksen toimivallan laajuudesta tällä alalla. Tästä arvioinnista käy ilmi, että perustamissopimuksen määräysten

85 — Tuomion 135 kohta.
86 — Tuomion 92—94 kohta.
87 — Tämän ratkaisuehdotuksen 209 kohta ja sitä seuraavat kohdat sekä 212 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

mukaan hankintakeskus tekee päätöksensä komission valvonnassa yhteisen hankintapolitiikan alalla. Näin ollen valittajan esittämä peruste on hylättävä. [88]

4. Peruste, joka koskee perusteluvelvollisuuden rikkomista

267. KLE väittää, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole noudattanut perusteluvelvollisuuttaan jättäessään käsittelemättä väitteen, jonka mukaan komissio ei ole näyttänyt toteen, että hankintakeskuksen toimivallalla olisi yhteys perustamissopimukseen, eikä maininnut, minkä vuoksi valittaja olisi tullut riippuvaiseksi IVYstä peräisin olevista toimituksista, eikä myöskään, millä tavalla sopimuksessa sovittu ostohinta ei vastannut markkinaolosuhteita.

268. KLE väittää lisäksi, että komissio rikkoo perusteluissaan IVY-maiden tuotantokapasiteettia koskevaa edellytystä, jota valittaja pitää ratkaisevana yhteisön riippuvuuden määrittämisen kannalta.

269. Valittaja toteaa lopuksi, että toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut tuomionsa 146 kohdassa, kanne ei koskenut niitä syitä, joiden vuoksi hankintakeskus oli kieltäytynyt tekemästä sopimuksen, vaan syitä, joiden vuoksi komissio ei ollut käyttänyt sille perustamissopimuksen 53 artiklan toisen kohdan nojalla kuuluvaa oikeutta.

270. Aluksi on todettava, että valitusperusteen se osa, joka koskee komission perustelujen puutteellisuutta IVYn valtioiden tuotantokapasiteettia koskevan edellytyksen osalta, on jätettävä tutkimatta. KLE:n väitteiden tämä osa koskee, kuten komissio on perustellusti todennut, komission päätöstä, eikä siinä aseteta kiistanalaiseksi valituksen kohteena olevaa tuomiota. Valittaja kohdistaa sitä paitsi väitteensä puhtaasti asiakirja-aineistoon liittyviin tosiseikkoihin eikä esitä minkäänlaisia oikeudellisia perusteita.

271. Väitteestä, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta arvostellaan puutteellisista perusteluista, on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, että "[k]omissio on todennut päätöksessään, ettei hankintakeskuksella ole velvollisuutta täyttää tilauksia, jos niiden toteuttamiselle on oikeudellisia tai asiallisia esteitä (päätöksen 94/285/Euratom 14. perustelukappale)", ja että komissio on lisäksi viitannut "— — perustamissopimuksen 64 artiklaan, jonka mukaan hankintakeskus toimii yhteisön ja kolmannen maan välillä tehdyn sopimuksen rajoissa — — (21. perustelukappale)". [89]

88 — Tämän ratkaisuehdotuksen 195— 208 kohta.

89 — Tuomion 145 kohta.

272. Näillä perusteilla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on selvästi vastannut valittajan kanneperusteen siihen osaan, joka koskee perustamissopimuksessa hankintakeskukselle annettua toimivaltaa, koska tuomiossa viitataan selvästi 64 artiklaan, jonka pääasiallisena sisältönä on myöntää hankintakeskukselle yksinoikeus tehdä yhteisön ulkopuolelta peräisin olevien raaka-aineiden hankintasopimuksia, toimien yhteisön ulkopuolisen maan tai kansainvälisen järjestön kanssa tehdyn sopimuksen rajoissa.

273. Ei ole myöskään syytä käsitellä uudelleen 61 artiklan soveltamista, koska valittajan tämän valitusperusteen tueksi esittämät perustelut koskevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelujen puutteellisuutta eivätkä oikeudellisen perustan asianmukaisuutta, joten on riittävää todeta, että tuomiossa oleva maininta hankintakeskuksen velvollisuuksien rajoista toimituksia koskevien tilausten täyttämisen osalta on selvä mutta epäsuora viittaus perustamissopimuksen tähän artiklaan, jonka todetaan olevan perusta hankintakeskuksen oikeudelle olla hyväksymättä sopimusta tietyissä määrätyissä tapauksissa.

274. Tuomion tarkastelu osoittaa lisäksi, että toisin kuin valittaja väittää, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lausunut niistä syistä, joiden vuoksi komissio on katsonut, että KLE tulisi riippuvaiseksi IVYstä peräisin olevista hankinnoista.

275. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa nimittäin päätöksen 94/285/Euratom 33. perustelukappaleeseen, jossa todetaan "— — ettei IVYstä peräisin olevien hankintojen kokonaismäärän, joka on nykyään vahvistettu 20—25 prosentiksi, kasvu ole yhteensopivaa hankintapolitiikkaan liittyvien yhteisön pitkän aikavälin etujen kanssa". [90] Tämä perustelu osoittaa selvästi ja kiistattomasti syyt, joiden nojalla komissio on tehnyt kyseisen päätöksen. Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei esitä 33. perustelukappaletta kokonaisuudessaan, se viittaa siihen kuitenkin niin selvästi, että valittaja itse pystyy tutkimaan sitä ja toteamaan, kuten komissio on esittänyt, että "yhteisö on tehnyt pitkäaikaisia toimitussopimuksia useiden kolmansien maiden kanssa" ja että "yhteisessä hankintapolitiikassa on myös otettava huomioon suhteet näihin sopimuskumppaneihin ja muihin toimittajamaihin". [91]

276. On syytä todeta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole nimenomaisesti vastannut KLE:n väitteeseen, jonka mukaan komissio ei ilmoittanut syitä, joiden vuoksi sopimuksessa sovittu hinta ei olisi vastannut markkinatalouden ehtoja tai ei olisi ollut markkinahintoihin sidottu.

277. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi vain, että komissio on päätöksessään viitannut perustamissopimuksen 64 artiklaan, jonka mukaan hankintakeskus toimii yhteisön ja kolmannen maan välillä tehdyn sopimuksen rajoissa, ennen kuin se viittasi kaupallisia suh-

90 — Ibidem.
91 — Päätöksen 33. perustelukappale.

teita koskevan sopimuksen 14 kohtaan, jonka mukaan yhteisön ja Neuvostoliiton välinen kauppa tapahtuu markkinahintaan sidottuihin hintoihin, kuten edellä on todettu.

278. Kuten jo olen todennut tarkastellessani väitteitä, jotka koskevat päätöksen 94/285/Euratom puutteellista perustelua hankintakeskuksen toimivallan ja IVYstä riippuvuuden osalta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on antanut täydellisen selvityksen syistä, joiden perusteella se katsoi, että päätös 94/285/Euratom on riittävästi perusteltu näiden kahden seikan osalta, kun se totesi, että päätöksen perusteluissa on "selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistu *pääasialliset perustelut* sille, ettei kantajan esittämää sopimusta ole hyväksytty". [92]

279. Arvioituaan täten, että komission päätös oli perusteltu näitä kahta väitettä koskevien perusteiden osalta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi jättää hintatasoa koskevan väitteen käsittelemättä muulla tavalla kuin hylkäämällä sen päätöksen pääasiallisten perustelujen riittävyyttä koskevalla epäsuoralla viittauksella.

280. Komissio huomautti myös perustellusti, että todetessaan tiivistetysti ja toistaessaan riidanalaisen päätöksen pääasialliset perustelut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut komission perustelujen olleen asianmukaisia ja on näin ollen hylännyt tuolloisen kantajan väitteet.

281. KLE:n esittämä valitusperuste on näin ollen hylättävä.

5. Peruste, joka koskee harkintavallan väärinkäyttöä

282. KLE väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole selvittänyt, kuuluivatko hankintakeskuksen toteuttamat toimenpiteet sille myönnetyn toimivallan piiriin, mikä olisi ollut välttämätöntä ennen niiden tosiasiallisten päämäärien tutkimista. KLE katsoo, että tällaista selvitystä ei voitu tehdä sen vuoksi, että komissio itse ei ollut tehnyt vastaavaa selvitystä.

283. Valittaja katsoo, että koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt eroa hankintakeskuksen ja komission välillä todetessaan, että KLE ei ollut näyttänyt toteen sitä, että edellä mainitut olisivat tavoitelleet muita päämääriä kuin hankintapolitiikan toteuttamista, se on peitellyt valittajan tarkoituksen riitauttaa tällä kanneperusteellaan ensisijaisesti komission päätöksen puutteelliset perustelut ja vain välillisesti hankintakeskuksen päätöksen puutteelliset perustelut. KLE väittää, ettei komissio ollut käyttänyt perustamissopimuksen 53 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua veto-oikeuttaan hankintakeskuksen ylitettyä sille perustamissopimuksessa myönnetyn toimivallan.

92 — Tuomion 146 kohta, kursivointi tässä.

284. KLE:n mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen viittaus 20.12.1993 päivättyyn hankintakeskuksen kirjeeseen osoittaa, että se pyrki suojaamaan länsimaisia tuottajia.

285. Valitusperusteen se osa, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole valvonut, onko hankintakeskus toiminut toimivaltansa rajoissa, on hylättävä.

286. On näet riittävää viitata siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on nimenomaisesti lausunut hankintakeskuksen toimivallan luonteesta ja laajuudesta sekä komission tätä toimivaltaa koskevan päätöksen asianmukaisuudesta.

287. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että "hankintakeskuksen tehtävänä on taata perustamissopimuksen 2 artiklan d kohdassa yhteisölle asetettu keskeinen tavoite, eli hankintojen varmuus, — — yhtäläisen hankintalähteille pääsyn periaatteen mukaisesti", ja täsmentää sen jälkeen, että perustamissopimuksessa "perustetaan nimenomaisesti tätä tarkoitusta varten erityiselin", [93] sekä korostaa vielä, että "kun kyseessä ovat talous-, kauppa- ja ydinpoliittiset päätökset, hankintakeskuksella on joka tapauksessa laaja harkintavalta sen toimiessa toimivaltansa rajoissa". [94]

288. Tällä tavalla määriteltyjen asiaa koskevien oikeussääntöjen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvisti tämän jälkeen, että ne kolme oikeudellista estettä, joihin komissio vetosi alkuperää koskevan sopimuksen tekemisen edellytyksen perusteeksi, olivat perusteltuja. [95]

289. KLE:n väitettä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt eroa hankintakeskuksen ja komission välillä tuomion siinä osassa, joka koskee harkintavallan väärinkäyttöä koskevaa kanneperustetta, vaikka kantaja väitti ensisijaisesti, että komissio ei ollut käyttänyt veto-oikeuttaan, ei voida ottaa tutkittavaksi.

290. Ainoa oikeudellinen seikka, johon on vedottu, koskee komissiolle myönnettyä toimivaltaa olla hyväksymättä hankintakeskuksen toimenpiteitä. Muistettakoon, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetty kanneperuste koski komission harkintavallan väärinkäyttöä, mikä sulkee pois veto-oikeuden virheellistä käyttöä koskevan olettaman, koska mitään sellaisia väitteitä ei ole esitetty, joilla päämäärän väärinkäyttö voitaisiin näyttää toteen.

291. Siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viitannut hankintakeskuksen 20.12.1993 päivättyyn kirjeeseen, on todettava, että KLE:n esittämän väitteen tarkoituksena on saattaa kyseenalaiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitettyä näyttöä koskeva arviointi, mikä on sallittua vain siinä tapauksessa, että kyseessä olevalla

93 — Tuomion 85 kohta.

94 — Tuomion 90 kohta.

95 — Tuomion 89 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

väitteellä pyritään osoittamaan, että aineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla.

292. Vetoamalla länsimaisten tuottajien suojaamiseen KLE ei nimenomaisesti pyri osoittamaan tällaista vääristymistä, vaan esittämään uusia todisteita väitteidensä tueksi.

293. Koska kyseessä on uusi väite, jolla ei pystytä näyttämään toteen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetty aineisto olisi otettu huomioon vääristyneellä tavalla, sitä ei voida ottaa tutkittavaksi. Valitusperuste on niin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

295. Kuten komissio on perustellusti todennut, tätä valitusperustetta ei voida hyväksyä sillä perusteella, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkiessaan komission päätösten kumoamista koskevia vaatimuksia totesi, että hankintakeskuksen ja komission toiminta oli lainmukaista, se oli samalla tutkinut hankintakeskuksen päätösten lainmukaisuutta, ja siten myös vastannut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitettyyn kanneperusteeseen. Todettakoon vielä, että hankintakeskuksen toimintaa koskevissa tuomion kohdissa ei ole mitään perusteluja, jotka osoittaisivat toiminnan olleen lainvastaista. Valittaja ei millään tavalla viittaa ensimmäisessä oikeusasteessa vedottuihin sellaisiin tosiseikkoihin, joista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei olisi lausunut ja jotka yksilöisivät tällaisen toiminnan.

## VI Oikeudenkäyntikulut

Vahingonkorvausvaatimus

294. KLE väittää, että hylätessään vahingonkorvausvaatimuksen sillä perusteella, että hankintakeskuksen toimintaan tai siihen, että komissio kieltäytyi hyväksymästä tuolloisen kantajan vaatimuksia, ei liittynyt mitään lainvastaisuuksia, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt ottamatta huomioon, että kumoamisvaatimukset koskivat ainoastaan komission päätöksiä. Vahingonkorvausvaatimus koski kuitenkin valittajan mukaan hankintakeskuksen lainvastaisesta toiminnasta aiheutunutta vahinkoa, josta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi siis pitänyt lausua.

296. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista, jos se ratkaisee itse riidan lopullisesti.

297. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan mukaan, jota sovelletaan 118 artiklan nojalla valituksen käsittelyyn, yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä että kukin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, jos osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi.

## Ratkaisuehdotus

298. Näillä perusteilla ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

1) kumoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-149/94 ja T-181/94, Kernkraftwerke Lippe-Ems vastaan komissio, 25.2.1997 antaman tuomion siltä osin kuin siinä ei ole vastattu asiassa T-149/94 esitettyyn kanneperusteeseen, jonka mukaan Euratomin hankintakeskus ei ole perustellut malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden kysynnän ja tarjonnan kohtaamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 5 päivänä toukokuuta 1960 annettujen hankintakeskuksen sääntöjen muuttamisesta 15 päivänä heinäkuuta 1975 annettujen Euroopan atomienergiayhteisön hankintakeskuksen sääntöjen 5 a artiklan f kohdassa asetetun määräajan yksipuolista pidentämistä;

2) antaa tämän kanneperusteen osalta asiaratkaisun, ja toteaa kanteen perusteettomaksi;

3) hylkää valituksen muilta osin;

4) määrää, että kukin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.